

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
W ZAKRESIE
POMOCY SPOŁECZNEJ,
WSPIERANIA RODZINY,
PIECZY ZASTĘPCZEJ
W SOPOCIE
W 2012 ROKU**

**Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Dom Dziecka „Na Wzgórzu”
Sopockie Centrum Seniora
rehabilitacja społeczna
świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny**

SPIS TREŚCI:

1. INFORMACJE OGÓLNE	5
1.1. Uprawnieni do korzystania ze wsparcia	7
1.2. Struktura MOPS	9
1.3. Finansowanie zadań	10
2. KLIENCI MOPS	12
3. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	15
4. WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	16
4.1. Usługi opiekuńcze	17
4.2. Ośrodki wsparcia	20
4.3. Domy pomocy społecznej	22
4.4. Rehabilitacja społeczna	24
4.5. <i>III Sopotkie Targi Seniora</i>	24
4.6. <i>Kawiarnia dla Seniora</i>	25
5. PRACA Z RODZINĄ	26
5.1. Praca socjalna	26
5.2. Asystent rodziny	27
5.3. Placówka wsparcia dziennego	28
5.4. Poradnictwo specjalistyczne	29
5.5. Wolontariat	29
6. WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH I BEZDOMNYCH	30
6.1. Doradztwo zawodowe	30
6.2. Prace społecznie – użyteczne	30
6.3. Projekt systemowy <i>Przyszłość w Twoich rękach</i>	31
6.4. Centrum Integracji Społecznej	31
6.5. Pomoc osobom bezdomnych	32
7. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	33
7.1. Rodzinna piecza zastępcza	34
7.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	36
7.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych	37
8. WSPARCIE OSÓB I RODZIN W KRYZYSIE	38
9. ŚWIADCZENIA RODZINNE, FUNDUSZ ALIMENTACYJNY, POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH	40
10. PODSUMOWANIE	41
SPIS TABEL	44

1. INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie jest jednostką organizacyjną Miasta Sopotu, nieposiadającą osobowości prawnej, finansowaną w formie jednostki budżetowej. Celem działalności MOPS jest doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem oraz umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

MOPS w Sopocie wykonywał zadania gminy, powiatu oraz zadania zlecone przez administrację rządową w zakresie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku, co spowodowało znaczne zmiany organizacyjne.

Pomoc udzielana była w formie pieniężnej, w naturze lub usługach. Świadczenia miały charakter stały, okresowy lub jednorazowy. Osobom niezaradnym życiowo, niepełnosprawnym, MOPS opłacał bezpośrednio świadczenia np. gaz, energię elektryczną i opał, wydawane były gorące posiłki. Praca socjalna z klientami nastawiona była na ich usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem. Kontynuowano pracę opartą o aktywne formy tj. kontrakty socjalne z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji: prace społecznie – użyteczne, grupy wsparcia, szkolenia zawodowe, warsztaty psychologiczne. Wspierano rodzinę przyznając asystenta rodziny. Osobom wymagającym wsparcia w codziennych czynnościach przyznawano usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania lub w ośrodkach wsparcia oraz domach pomocy społecznej. Udzielano pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej oraz osobom będącym w kryzysie. Kontynuowano działania zmierzające do pozyskania nowych rodzin zastępczych.

MOPS w Sopocie został decyzją Prezydenta organizatorem pieczy zastępczej. Do zadań organizatora należy m.in.: prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zapewnianie rodzinom szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby, zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie realizował także zadania wynikające z *ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. Realizowano zadania z *ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* na podstawie upoważnienia Prezydenta do realizacji zadania.

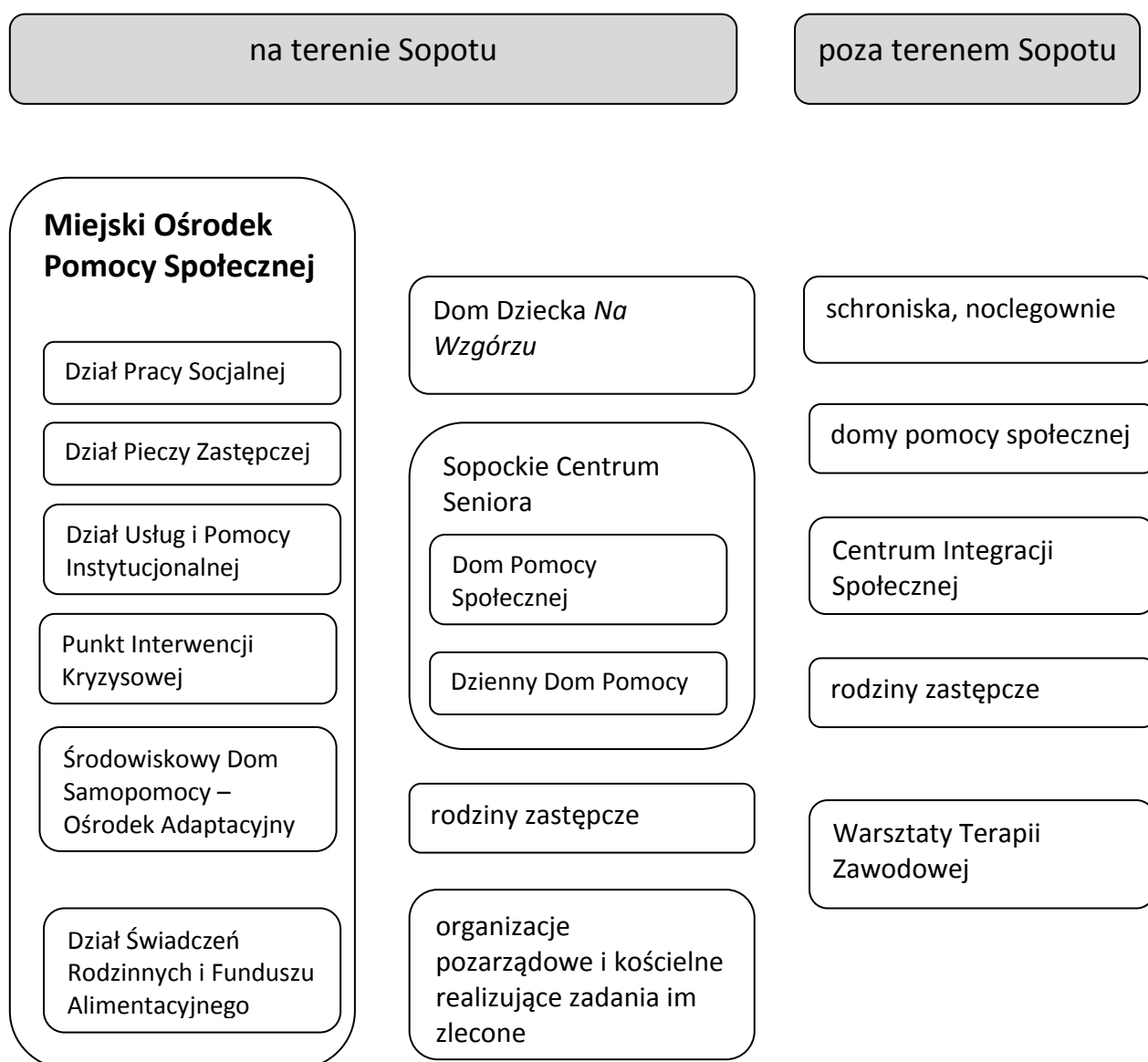
Wszystkie działania podejmowane w 2012 roku były zgodne z ustawami oraz na podstawie uchwał Rady Miasta Sopotu. Bieżąca działalność zgodna była z:

1. Strategią Integracji i Polityki Społecznej Sopotu na lata 2010 – 2015,
2. Planem Strategicznym Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Sopocie na lata 2005 – 2014,
3. Programem promocji zatrudnienia oraz aktywizacji sopockiego rynku pracy na lata 2007 – 2013,

4. Powiatowym Programem na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej 2007 – 2013,
5. Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2008 – 2014,
6. Rocznym Programem Współpracy Gminy Miasta Sopotu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2012,
7. Programem wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Sopocie na lata 2012 – 2014.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współdziałał z Domem Pomocy Społecznej w Sopocie oraz Domem Dziecka „Na Wzgórzu” w Sopocie oraz współpracował z organizacjami pozarządowymi i społecznymi, Kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi na zasadzie partnerstwa w zakresie pomocy społecznej tworząc spójny system pomocowy działający w Sopocie.

Wykres 1. Rozmieszczenie wybranych komórek i instytucji w sopockim systemie pomocowym.

Przedłożone sprawozdanie jest dokumentem składanym na podstawie:

- a. art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej: Kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej,
- b. art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej: Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej,
- c. art. 76 ust. 1 pkt. 15) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: Do zadań organizatora pieczy zastępczej należy w szczególności: przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- d. art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

1.1. Uprawnieni do korzystania ze wsparcia

Ustawa o pomocy społecznej określa wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Do 30 września 2012 roku pomoc była udzielana na podstawie kryterium obowiązującego od 2006 roku.

Od **1 października 2012 roku** zwaloryzowano ustawowe kryterium dochodowe, które dla:

- a. osoby samotnej z 477 zł ustalono na **542 zł** (wzrost o 13,6 %),
- b. dla osoby w rodzinie z 351 zł ustalono na **456 zł** (wzrost o 29,9 %).

Waloryzacja kryterium dochodowego miała wpływ na wysokość dochodu uprawniającego do pomocy w zakresie dożywiania **na mocy ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”**. Kryterium:

- a. dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. z kwoty 715,50 zł wzrosło do 813 zł,
- b. dla osoby w rodzinie, której dochód nie przekraczał 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. z kwoty 526,50 zł wzrosło do 684 zł.

Miasto Sopot od wielu lat jako jedno z niewielu gmin w kraju stosuje **podwyższone kryterium dochodowe** uprawniające do udzielania zasiłku celowego **na podstawie uchwał Rady Miasta**.

W przypadku przyznawania pomocy **na zakup leków dla osób samotnych w wieku poprodukcyjnym** (kobieta od 60. roku życia albo mężczyzna od 65. roku życia), których dochód nie przekraczał 200 % ustawowego kryterium dochodowego, kryterium wzrosło z 954 zł do kwoty 1084 zł.

Prawo do **zasiłku celowego na zakup leków lub dogrzanie mieszkania** mają:

- a. osoby samotne, których dochód nie przekracza 150 % ustawowego kryterium dochodowego tj. kwoty 813 zł (do 30 września 2012 roku 715,50 zł),
- b. rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył 130 % kryterium dochodowego tj. kwoty 592,80 zł na osobę w rodzinie (do 30 września 2012 roku 456,30 zł).

Prawo do pomocy w formie **bezpłatnych posiłków mają dzieci w szkołach podstawowych, gimnazjach i ponadpodstawowych** w rodzinach, których dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył 200 % kryterium dochodowego tj. kwoty 912 zł na osobę w rodzinie (do 30 września 2012 roku 702 zł).

Pomoc świadczona jest także **bez względu na posiadany dochód** w zakresie m.in. pracy socjalnej, asystenta rodziny i osób bezdomnych, interwencji kryzysowej, pieczy zastępczej.

1.2. Struktura MOPS

Struktura Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest na bieżąco dostosowywana do zmian ustawowych oraz potrzeb wynikających z realizowanych zadań. Zgodnie ze statutem, MOPS jako koordynator działań w zakresie pomocy społecznej w mieście, diagnozuje i tworzy kompleksowy system odpowiadający potrzebom w mieście w zakresie pomocy. W ramach systemu na terenie Sopotu działa Dom Pomocy Społecznej oraz Dzienny Dom Pobytu tworzący Sopotkie Centrum Seniora. Część zadań realizowanych w ramach systemu została zlecona organizacjom pozarządowym i kościelnym w otwartym konkursie ofert lub następował zakup usługi zgodnie z *ustawą Prawo zamówień publicznych*.

MOPS realizował zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zapewniając opiekę dzieciom w rodzinach zastępczych. W roku sprawozdawczym powstał Dział Pieczy Zastępczej. W Sopocie działa Dom Dziecka „Na Wzgórzu” w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Według stanu na 31.12.2012 r. w MOPS Sopot zatrudnionych było 99 osób na 87,4 etatach. Na ostatni dzień w skład struktury organizacyjnej wchodziły m.in.:

- Dział Pracy Socjalnej,
- Dział Pieczy Zastępczej
- Punkt Interwencji Kryzysowej,
- Dział Usług i Pomocy Instytucjonalnej,
- Dział Świadczeń,
- Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny,
- Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego,
- Dział Finansowo – Księgowy,
- Dział Administracyjno – Techniczny,
- Dział Strategii i Rozwoju, w tym Zespół Projektu Systemowego „Przyszłość w Twoich rękach”.

Liczba pracowników socjalnych wykonujących zadania gminy i powiatu wynosiła 18, w tym 2 etaty pracowników socjalnych finansowane ze środków Unii Europejskiej. Średni rejon pracownika socjalnego wynosił 2 085 mieszkańców (standard 2 000 mieszkańców na jednego pracownika socjalnego).

Wszyscy pracownicy merytoryczni posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Pracownicy socjalni posiadali kierunkowe wykształcenie, w tym wyższe o kierunku praca socjalna. Trzy czwarte pracowników MOPS legitymowało się wykształceniem wyższym. Pracownicy uczestniczyli w szkoleniach podnoszących kwalifikacje i umiejętności.

MOPS udzielał pomocy na podstawie decyzji administracyjnych w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy, z wyłączeniem pomocy w formie m.in. pracy socjalnej, poradnictwa, udziału w grupach wsparcia, sesjach terapeutycznych, spotkaniach integracyjnych, pobytu w placówce wsparcia dziennego, udziału w zajęciach Klubu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 1. Liczba wydanych decyzji administracyjnych i odwołań.

Wyszczególnienie		Liczba
1.	Liczba wydanych decyzji ogółem	9 749
	z tego:	
	Liczba wydanych decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	7 610
	Liczba wydanych decyzji w związku z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych z funduszu alimentacyjnego oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.	2 139
2.	Liczba odwołań od decyzji	14
	z tego:	
	Liczba decyzji oczekujących na rozpatrzenie	10
	Liczba odwołań, które utrzymano w mocy	4

1.3. Finansowanie zadań

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie oraz jednostki organizacyjne realizowały zadania wynikające z *ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* oraz innych ustaw. Ogółem na wszystkie zadania w tym zakresie przeznaczono **8,2 %** środków budżetu miasta (wydatki w Rozdziale 852 bez dodatków mieszkaniowych, pozycje w Rozdziale 851 i 853 w zakresie działania MOPS).

⇒ **Zadania realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**

MOPS realizował zadania wynikające z *ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* ze środków własnych miasta Sopotu i dotacji z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. W wyniku konkursu pięć projektów było współfinansowanych ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz dwa projekty ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zadania z zakresu ww. ustaw realizowane były także przez inne jednostki organizacyjne: Dom Dziecka „Na Wzgórzu” i Dom Pomocy Społecznej (Sopockie Centrum Seniora). 81,5 % środków ogółem na realizację tychże zadań pochodziło ze środków Miasta (bez świadczeń rodzinnych i rehabilitacji społecznej).

Zadania we wskazanym zakresie w 2012 roku były realizowane bezpośrednio przez MOPS, inne jednostki organizacyjne lub zlecone zostały 13 organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym w drodze otwartego konkursu ofert ogłaszanego przez Prezydenta Miasta Sopotu (w formie powierzenia lub wsparcia realizacji zadania) lub 5 podmiotom na podstawie *ustawy Prawo zamówień publicznych*.

Zadania w zakresie pomocy społecznej i aktywizacji społeczno zawodowej realizowało na zlecenie łącznie 17 organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych.

⇒ **Zadania realizowane na podstawie innych ustaw**

Zadania wynikające z *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej* realizowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i środków własnych miasta Sopotu.

Na zlecenie Prezydenta Miasta Sopotu realizowano zadania z *ustawy o świadczeniach rodzinnych* i *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* ze środków z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego i środków własnych miasta Sopotu.

Tabela nr 2. Realizacja zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i jednostki organizacyjne pomocy społecznej w Sopocie (na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw; płatnikiem MOPS, Urząd Miasta Sopotu, jednostki organizacyjne).

Lp.	Wyszczególnienie	Koszty ogółem w zł	procent ze środków miasta	procent środków z innych źródeł
OGÓŁEM		24 335 421	62,3	37,7
zadania z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ogółem		18 188 805	81,5	18,5
zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym		12 016 325	82,2	17,8
1.	zasiłki celowe (w tym według podwyższonego kryterium w Sopocie), zasiłki okresowe, dożywianie, schronienie, sprawienie pogrzebu	1 326 371	84,1	15,9
2.	zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne	1 522 144	0,1	99,9
3.	usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczna opieka całodobowa	1 491 801	100,0	0,0
4.	kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności	649 681	97,5	2,5
5.	Dom Pomocy Społecznej w Sopocie	3 017 049	100,0	0,0
6.	prowadzenie MOPS	4 009 279	90,2	9,8
zadania własne gminy		2 214 063	59,8	40,2
7.	zasiłki celowe specjalne	164 872	100,0	0,0
8.	ośrodki wsparcia (DDP, ŚDS-OA)	1 162 045	65,8	34,2
9.	placówka wsparcia dziennego	173 568	100,0	0,0
10.	asystenci rodziny	52 500	0,0	100,0
11.	projekt systemowy ze środków EFS	425 256	11,3	88,7
12.	zadania wspierane realizowane przez organizacje pozarządowe	117 884	100,0	0,0
13.	pozostałe zadania m.in. aktywizacja seniorów, zadania na rzecz środowiska lokalnego, projekt „PI Kontrakt na jakość” ze środków EFS	117 938	45,4	54,6
zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę		178 271	0,0	100,0
14.	specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	178 271	0,0	100,0
zadania własne powiatu		3 770 739	96,1	3,9
15.	opieka w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania, usamodzielnienia dzieci z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych, pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych	1 549 603	91,2	8,8
16.	opieka całodobowa - Dom Dziecka „Na Wzgórzu”	1 851 785	99,8	0,2
17.	interwencja kryzysowa, zapewnienie miejsc interwencyjnego pobytu, przeciwdziałanie przemocy	357 351	98,3	1,7
18.	zadania wspierane realizowane przez organizacje pozarządowe	12 000	100,0	0,0
zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat		9 407	0,0	100,0
19.	składki na ubezpieczenia zdrowotne wychowanków	9 407	0,0	100,0
zadania spoza ww. ustaw ogółem		6 146 616	5,3	94,7
20.	świadczenie rehabilitacji społecznej	388 398	20,6	79,4
21.	świadczenia rodzinne, obsługa świadczeń, składki za ubezpieczenie, fundusz alimentacyjny oraz działania wobec dłużników alimentacyjnych	5 758 218	4,3	95,7

2. KLIENCI MOPS

W dniu 31 grudnia 2012 roku Sopot liczył 37 516 mieszkańców (osoby stale i czasowo zameldowane na podstawie danych pozyskanych z Wydziału Obywatelskiego Urzędu Miasta Sopotu).

Klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej były osoby korzystające na podstawie różnych ustaw. W 2012 roku zaczęła obowiązywać ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wpłynęła także na zmianę zakresu zadań wynikających z realizacji zadań ustawy o pomocy społecznej.

⇒ Na podstawie ustawy o pomocy społecznej

W 2012 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych i powiatowych skorzystało zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej*:

- a. **1 103 rodziny** tj. **5,8 % ogółu gospodarstw domowych** w Sopocie,
- b. **1 267** osoby, którym przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, tj. **3,4 % ludności** zamieszkującej w Sopocie,
- c. **783** rodziny, którym udzielano pomocy w postaci pracy socjalnej.

UWAGA: Liczba rodzin podanych powyżej nie jest sumą ogółu rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela nr 3. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (gminnych i powiatowych) ze względu na podział zadań.

Wyszczególnienie		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)* w tym:	1 267	1 103	1 684
	świadczenia pieniężne	874	787	1 286
	świadczenia niepieniężne	672	595	936
2.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	25	25	36
3.	Świadczenia przyznawane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1 262	1 098	1 677
4.	Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	X	783	1 254
	w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	330	430

* wiersz 1 nie jest sumą wierszy poniżej

Tabela nr 4. Dominujące przestanki do udzielania pomocy w ramach zadań własnych i zleconych w zakresie pomocy społecznej.

	Powód trudnej sytuacji życiowej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	598	899
2.	Sieroctwo	0	0
3.	Bezdomność	130	137
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	8
5.	w tym: wielodzietność	1	5
6.	Bezrobocie	197	398
7.	Niepełnosprawność	604	827
8.	Długotrwała lub ciężka choroba	788	1 083
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	160	484
10.	w tym: rodziny niepełne	68	216
11.	w tym: rodziny wielodzietne	17	99
12.	Przemoc w rodzinie	9	20
13.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
14.	Alkoholizm	42	62
15.	Narkomania	5	5
16.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	13
17.	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
18.	Zdarzenie losowe	2	4
19.	Sytuacja kryzysowa	2	2
20.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

* jedna rodzina może wystąpić w kilku rodzajach dysfunkcji

Od siedmiu lat najczęstszymi przestankami do udzielenia pomocy jest w kolejności długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. Nieznacznie spadła liczba rodzin korzystających z pomocy z tytułu niepełnosprawności, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz bezdomności. Natomiast w niewielkim zakresie wzrosła liczba rodzin korzystająca z tytułu ubóstwa i bezrobocia.

⇒ Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Niniejsza ustawa określa dwa główne zadania realizowane w ramach **wspierania rodziny**:

- a. pracę z rodziną, w ramach której definiuje m.in. pracę asystenta rodziny,
- b. pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, w ramach której definiuje m.in. działanie placówki wsparcia dziennego.

Wspieranie rodziny jest zadaniem gminy.

Tabela nr 5. Wspieranie rodziny.

WSPIERANIE RODZINY		
1.	Liczba asystentów rodziny	3
2.	Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	27
3.	Liczba placówek wsparcia dziennego	1
4.	Liczba dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego	30

Pieczą zastępczą sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat.

Tabela nr 6. Pieczę zastępcza.

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA		
1.	Liczba rodzin zastępczych w całym roku w tym: Liczba rodzin zastępczych w Sopocie	72 51
2.	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w całym roku w tym: Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Sopocie	103 63
INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA		
3.	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych	1
4.	Liczba dzieci umieszczonych w placówce w ciągu roku (średniomiesięcznie 20 dzieci) w tym: Liczba dzieci z Sopotu	31 23

⇒ **Na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu Miasta Sopotu zgodnie z *ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* objęta:

- a. **225 osób niepełnosprawnych**, którym przyznano dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz dofinansowania kosztów uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- b. **19 opiekunów osób niepełnosprawnych**, którzy uczestniczyli w turnusach rehabilitacyjnych.

⇒ **Na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów**

Realizacja świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie *ustawy o świadczeniach rodzinnych* i *ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*:

- a. 1 180 rodzin średnio w miesiącu pobierało świadczenia rodzinne,
- b. 407 rodzin średnio w miesiącu pobierało zasiłek rodzinny,
- c. 176 rodzin średnio w miesiącu pobierało świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- d. 259 osób średnio w miesiącu było uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w stosunku do których zasądzone zostało świadczenie alimentacyjne,
- e. **232 zarejestrowanych dłużników** alimentacyjnych w Sopocie **na koniec roku**.

3. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE

W całym roku prowadzono pracę socjalną z 783 rodzinami. W ramach realizacji ustawy o pomocy społecznej wypłacano świadczenia pieniężne.

Wypłacanie zasiłku stałego jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym finansowanym ze środków administracji rządowej, a opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne jest zadaniem własnym gminy finansowanym ze środków administracji rządowej. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba osób pobierających zasiłki stałe wzrosła, w konsekwencji wydatki na ten cel wzrosły o 10,5 %. Wypłacanie zasiłku okresowego jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym finansowanym ze środków własnych Miasta z dotacją administracji rządowej.

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Miasto Sopot, traktując priorytetowo pomoc na dożywianie, dogrzanie mieszkań, zakup leków, szczególnie z uwzględnieniem zakupu leków dla osób starszych stosuje na podstawie Uchwał Rady Miasta podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy na ww. cele. Miasto Sopot jako jedno z nielicznych w kraju stosuje podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do zasiłku celowego na zakup leków oraz dogrzanie mieszkania.

Tabela nr 7. Wydatki na wybrane świadczenia.

Wyszczególnienie		Liczba osób	Wydatek w zł
1.	Zasiłek stały ogółem w tym: dla osoby samotnie gospodarującej	357 330	1 405 524 1 330 973
2.	Zasiłek okresowy ogółem w tym: z powodu bezrobocia	64 40	93 684 64 670
3.	Zasiłek celowy i specjalne zasiłki celowe w tym: na podstawie uchwał podwyższających kryterium dochodowe na leki na podstawie uchwały podwyższającej kryterium dochodowe na pokrycie kosztów opału i dogrzanie mieszkania zasiłki specjalne celowe	710 77 64 235	897 376 29 296 43 940 164 872
4.	Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za 313 osób pobierających zasiłki stałe i 4 osoby objęte Indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej	---	116 621
5.	Dożywianie w tym: zapewnienie posiłku (w tym posiłku z dowozem) w tym: dla dzieci pomoc w formie posiłku dla dzieci nie wymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego pomoc w formie zasiłku celowego	824 256 148 38 632	428 617 214 306 81 055 10 665 203 646

Dożywianie prowadzone jest w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansowanego ze środków własnych gminy oraz z dotacji rządowej. Ogółem z dożywiania skorzystało 186 dzieci, w tym z posiłków na podstawie decyzji skorzystało 148 dzieci i 38 dzieci bez decyzji. Łączny koszt programu na dożywianie dzieci (w żłobku, przedszkolu, szkole, zasiłki celowe na przygotowanie posiłku) wyniósł 119 185 zł. Każde dziecko zgłoszone przez pracownika socjalnego lub pedagoga szkolnego zostało objęte dożywianiem. Jednym z podmiotów realizującym zadanie *zapewnienie posiłków* była Caritas Archidiecezji Gdańskiej wyłoniona w otwartym konkursie ofert z kwotą rozliczonej dotacji 178 263 zł.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto także umowy na realizację zadań wspieranych z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Pomorski Zarząd Wojewódzki (kwota dotacji 7 000 zł; pomoc udzielona 820 osobom, rozdysponowano 18 491,2 kg żywności o wartości 61 914 zł oraz dary rzeczowe o wartości 5 050 zł) oraz Związkiem Stowarzyszeń Pomorski Bank Żywności (kwota dotacji 9 000 zł) na pomoc żywnościową osobom i rodzinom o najniższych dochodach. 287 osób otrzymało pomoc.

Ponadto, zawarto umowę z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie (kwota dotacji 10 000 zł) na udzielanie pomocy rzeczowej osobom i rodzinom o najniższych dochodach. Wydano 2 645 kg odzieży, skorzystało 1 014 osób, w tym około 400 osób korzystało ze wsparcia systematycznie. Na tych samych zasadach przyznano dotację w kwocie 3 000 zł Stowarzyszeniu Penitencjarnemu Patronat Oddział w Gdańsku na wsparcie 36 osób i rodzin osób opuszczających zakłady karne.

4. WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Miasto Sopot ze względu na strukturę wiekową mieszkańców, wśród których 25,7 % stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym podejmował działania dostosowane do potrzeb tej grupy mieszkańców. Wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kierowane było szczególnie do osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych, którym niezbędna była pomoc zewnętrzna w celu poprawy funkcjonowania.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie podstawowych potrzeb dostosowanych do faktycznej sytuacji osoby. Formami pomocy dla osób niesamodzielnych przebywających w środowisku jest korzystanie z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (354 osoby), możliwość skorzystania z dowozu posiłków (47 osób), otrzymywanie zasiłków celowych na zaspokojenie różnych potrzeb, w tym zasiłków na zakup leków. Sopot dostrzegając potrzeby tej grupy osób wprowadziło podwyższone kryterium dochodowe dla seniorów. Dla osób objętych usługami oraz ich opiekunów dostępne jest również poradnictwo psychologiczne w miejscu zamieszkania oraz poradnictwo prawne udzielane w budynku MOPS.

W roku sprawozdawczym podjęto we współpracy z innymi podmiotami wiele działań nakierowanych na rzecz wsparcia osób niesamodzielnych.

Zapewniano pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym w organizacji życia, utrzymaniu sprawności fizycznej i psychicznej, podtrzymywaniu kontaktów z otoczeniem oraz podejmowano działania integrujące ze środowiskiem poprzez zajęcia w ośrodkach wsparcia dziennego pobytu, którymi w myśl *ustawy o pomocy społecznej* były Dzienny Dom Pobytu i Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny.

Kiedy istnieje konieczność przeniesienia do stacjonarnych placówek pomocy społecznej ze względu na brak możliwości zapewnienia całodobowego wsparcia, klienci kierowani są do Domu Pomocy Społecznej w Sopocie lub do domów w innych powiatach. Klienci w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorzy, którzy spełniają kryteria, zostali zakwalifikowani do DPS w Sopocie, nie musieli oczekiwać w kolejce tak jak w części samorządowych domów pomocy społecznej w województwie pomorskim.

MOPS diagnozując potrzebę wsparcia osób starszych niebędących w systemie pomocowym podejmował działania skierowane do wszystkich mieszkańców Sopotu, jak i Trójmiasta poprzez realizowanie projektów otwartych, niezależnych od posiadanego dochodu. Sopotckie Targi Seniora, podczas których przedstawiono ofertę produktów podmiotów publicznych i niepublicznych podwyższającą jakość życia osób starszych. Kontynuowano czteroletni projekt *Kawiarnia dla seniora*, w którym osoby starsze zachęcane są do aktywniejszego uczestnictwa w życiu społecznym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, mając na uwadze strukturę wiekową miasta, poszerza swoją ofertę i dobiera różnorodne formy działań skierowanych do osób starszych będących w różnej kondycji, co przyczynia się do minimalizowania kosztów społecznych.

4.1. Usługi opiekuńcze

MOPS w Sopocie świadczył usługi opiekuńcze osobom, które z powodu wieku, stanu zdrowia i niepełnosprawności wymagały pomocy osoby drugiej oraz tym, którym rodzina nie mogła takiej pomocy zapewnić. Wysokość odpłatności klienta za usługi uzależniona była od sytuacji rodzinnej osoby oraz jej dochodu lub dochodu na osobę w rodzinie. Usługi były świadczone bezpłatnie w przypadku, gdy dochód nie przekraczał ustawowego kryterium dochodowego zarówno dla osoby samotnej, jak i na osobę w rodzinie.

⇒ Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Celem świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest wsparcie osób tego wymagających pomocą dostosowaną do potrzeb, w szczególności pomocą w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieką higieniczną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pracownik socjalny wraz ze świadczeniobiorcą ustalał zakres, okres i miejsce świadczenia usług. Wysokość odpłatności świadczeniobiorcy reguluje Uchwała Rady Miasta Sopotu. Zapewnienie usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Usługi opiekuńcze są obecnie kluczową formą pomocy ze względu na prognozę demograficzną Sopotu oraz względy ekonomiczne w sytuacji konieczności zapewnienia całodobowej opieki. Mieszkańcy Sopotu mogą również korzystać z usług bez pośrednictwa MOPS.

Za pośrednictwem MOPS z usług opiekuńczych w całym roku skorzystały 354 osoby, wśród których 115 osobom przyznano usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania po raz pierwszy. Średniomiesięcznie usługi świadczone były dla 243 osób. Średnia liczba godzin przypadająca na osobę wynosiła około półtorej godziny dziennie. 7 osób korzystających z usług zostało umieszczonych w domu pomocy społecznej w Sopocie za pośrednictwem MOPS.

Realizatorami usług były: Fundacja „Niesiemy Pomoc”, Polski Czerwony Krzyż oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej. Podmioty zostały wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Sopotu. Cena świadczenia godziny usług wynosiła 12,90 zł. Wydatki na realizację zadania wyniosły 1 399 121 zł. Odpłatność klientów stanowiła 31,7 % wydatków w roku sprawozdawczym, 7 osób ponosiło pełną odpłatność za świadczone usługi, 19 osób nie ponosiło żadnych kosztów z uwagi na bardzo niskie dochody. Średnia odpłatność za usługi wynosiła 4,10 zł za godzinę, średnia miesięczna odpłatność klienta nie przekraczała zasiłku pielęgnacyjnego, którego wysokość wynosiła 153 zł.

⇒ **Inicjatywy na rzecz wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych**

W czwartym kwartale we współpracy z Fundacją EQUINOXE pilotażowo objęto wybranych świadczeniobiorców usług opiekuńczych teleopieką tj. systemem przywoławczym. Klient noszący całodobowo przy sobie niewielki nadajnik w razie wypadku może nadać komunikat do centrali, która posiada informacje dotyczące możliwości pomocy ze strony sąsiadów, rodziny, wolontariuszy. Dyżurujący w centrali podejmuje stosowne działania w celu zapewnienia opieki – od zawiadomienia otoczenia po służby zewnętrzne – pogotowie, policję.

We wrześniu 2012 roku w siedzibie Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie zorganizowano konferencję pt. *Możliwości rozwoju opieki nad osobami niesamodzielnymi z wykorzystaniem teleopieki* we współpracy z Fundacją Innowacji Wspierających Niezależność Życia Seniorów EQUINOXE. Podczas konferencji zaprezentowano system teleopieki, który znacznie podwyższa poziom bezpieczeństwa osoby starszej, niepełnosprawnej we własnym domu.

Od kwietnia 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie wraz Fundacją „Niesiemy Pomoc” oraz Firmą Doradczą „Spectrum” realizują projekt *PI Kontrakt na jakość – Innowacyjne rozwiązania w Gminie Sopot na rzecz kontraktowania usług społecznych*. Głównym celem projektu jest polepszenie współpracy lokalnych organizacji pozarządowych w obszarze świadczenia usług społecznych poprzez utworzenie, testowanie i przyjęcie do wdrożenia modelu innowacyjnych rozwiązań na rzecz wieloletniego kontraktowania usług społecznych wzmacniających potencjał wyżej wymienionych podmiotów do realizacji usług w formie kontraktowania. W roku sprawozdawczym przeprowadzono diagnozę i analizę problemu oraz opracowano

wstępną wersję produktu finalnego i strategii wdrażania.

W 2012 roku podjęto współpracę z Katedrą Inżynierii Biomedycznej Politechniki Gdańskiej w zakresie projektu *DOMESTIC - Domowy asystent osób starszych i chorych*, którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu tychże osób z aktywnego udziału w życiu społecznym poprzez testowanie i wprowadzanie pilotażowych rozwiązań przeznaczonych do użycia domowego powstałych w wyniku prac naukowo – badawczych prowadzonych w ramach projektu. Pracownicy MOPS w Sopocie brali udział w konsultacjach dotyczących potrzeb oraz oczekiwań osób potrzebujących wsparcia, opiniowali wytworzone już produkty pod kątem wykorzystania w systemie pomocy społecznej.

Pracownicy MOPS prowadzili zajęcia szkolne, których celem było podwyższenie poziomu wiedzy młodzieży sopockich szkół ponadgimnazjalnych na temat starości. Uczniowie definiowali starość jako fazę życia człowieka oraz dyskutowali na temat stereotypów dotyczących osób starszych, własnych wrażeń ze spotkań z seniorami. Zajęcia przeprowadzono z 7 klasami jednej ze szkół na terenie Sopotu.

⇒ **Specjalistyczne usługi opiekuńcze w ośrodkach wsparcia**

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w formie czasowej opieki całodobowej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze stanowią element uzupełniający system opieki stacjonarnej w sytuacjach nagłych, kryzysowych związanych z koniecznością zapewnienia ciągłej opieki. Osoby korzystające z usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia ponosiły odpłatność w zależności od posiadanego dochodu (70 % uzyskiwanego dochodu, ale nie więcej niż stawka dzienna). Zapewnienie usług jest zadaniem własnym gminy.

W całym roku 10 osób objętych było usługami specjalistycznymi poza miejscem swego zamieszkania. Średnio w miesiącu usługi świadczone były dla 6 osób. Jedna osoba przebywająca w 2012 roku w Centrum została umieszczona w domu pomocy społecznej.

Podmiotem realizującym usługi na zlecenie MOPS było Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE Nowy Staw wyłonione na podstawie *ustawy Prawo zamówień publicznych*. Koszt pobytu jednej osoby na dobę wynosił 40 zł (miesięcznie około 1 200 zł). Całkowite wydatki gminy na realizację tego zadania wyniosły 92 680 zł. Odpłatność klientów wyniosła 13,6 % wydatków w roku sprawozdawczym.

⇒ **Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**

Zadanie realizowane było przez gminę ze środków budżetu państwa na zlecenie administracji rządowej. Celem świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest wsparcie dostosowane do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieka higieniczna oraz w miarę możliwości zapewnienie

kontaktów z otoczeniem. Pracownik socjalny wraz ze świadczeniobiorcą, w uzasadnionych przypadkach również z opiekunem prawnym, ustalał zakres, okres i miejsce świadczenia usług. Wysokość odpłatności klienta za usługi uzależniona była od sytuacji rodzinnej oraz jego dochodu. Wysokość odpłatności regulowało Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej.

W całym roku w Sopocie świadczone usługi na rzecz 25 osób, w tym 10 osobom przyznano usługi po raz pierwszy. Średnio w miesiącu usługi świadczone były dla 18 osób. Średnia liczba godzin przypadająca na osobę wyniosła dwie godziny dziennie.

Usługi na terenie Sopotu świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż wyłoniony w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Sopotu. Koszt wykonania jednej godziny usługi wynosił 18,14 zł. Ponadto opłacano usługi opiekuńcze świadczone na rzecz osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej mieszkającej w innej gminie, której opiekunem prawnym był mieszkaniec Sopotu.

Całkowite wydatki poniesione na wykonanie tego zadania wyniosły 178 271 zł. Odpłatność klientów, którym świadczone usługi na terenie Sopotu wyniosła 7,0 %.

4.2. Ośrodki wsparcia

⇒ **Dzienny Dom Pobytu (DDP)**

Dzienny Dom Pobytu działający w ramach Sopotkiego Centrum Seniora zaspokaja potrzeby bytowe i kulturalne, pomaga w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych osobom starszym i niepełnosprawnym, które kwalifikują się do tej formy pomocy, z uwzględnieniem m.in. ich sprawności psychofizycznej.

Wśród zajęć odbywających się codziennie znajdują się indywidualna i grupowa terapia zajęciowa: zajęcia manualne (na przykład hafciarstwo), plastyczne (rysunek, zdobnictwo, malarstwo), gimnastyka. Trzy razy w tygodniu oferowana jest muzykoterapia, przynajmniej raz w tygodniu zajęcia kulinarne. Podczas całego roku organizowane były festyny i zabawy okolicznościowe, wyjścia do kina i teatru, wyjazdy do innych placówek. Na terenie Dziennego Domu odbył się dwa razy Dzień Otwarty DDP. Realizowano kampanię społeczną „Oryginalny Senior” w ramach stażu studentów Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Sopocie. Rozpoczęto warsztaty filmowe z reżyserem Jerzym Afanasjewem.

W całym roku w zajęciach Dziennego Domu Pobytu uczestniczyły 42 osoby; 15 osób korzystało wyłącznie z gorącego posiłku. Osoby korzystające z DDP ponosiły koszty wyłącznie za wyżywienie. Odpłatność ustalana była na podstawie Uchwały Rady Miasta, a jej wysokość uzależniona była od dochodu uczestnika.

Całkowite wydatki na funkcjonowanie Dziennego Domu Pobytu wyniosły 659 293 zł. Odpłatność uczestników Domu wyniosła 5,2 % wydatków ogółem.

⇒ Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny (ŚDS-OA)

Ośrodek zapewnia osobom niepełnosprawnym intelektualnie możliwość rozwoju sprawności i umiejętności psychofizycznych poprzez realizację programu zajęć terapeutycznych i rehabilitacyjnych z zakresu: uspołecznienia, usamodzielnienia, wdrażania do pracy, nauki gospodarowania własnymi środkami finansowymi, samoorganizacji czasu wolnego, rozwijania ekspresji artystycznej, doskonalenia sprawności intelektualnej, usprawnienia fizycznego, rehabilitacji i sportu. Głównym celem realizowanego programu zajęć jest zapewnienie szeroko rozumianej adaptacji osób z zaburzeniami do życia społecznego. Zajęcia w ŚDS-OA zapewniają osobom niepełnosprawnym możliwość podtrzymywania nabytych już umiejętności, rozwijania samodzielności życiowej, wyzwalania aktywności i kreatywności artystycznej. Zajęcia odbywają się w pracowniach: kulinarnej, terapii zajęciowej, wyrobu świec, rękodzieła. Uzupełnieniem działań terapeutycznych było zapewnienie uczestnikom kompleksowej opieki socjalnej, pielęgniarstwa i pedagogiczno – psychologicznej. Ośrodek realizował program wspierania rodzin osób niepełnosprawnych intelektualnie poprzez konsultacje, poradnictwo, organizację wspólnych imprez. W ramach działania "Teatru Ubogi Relacji" przygotowano przedstawienie „Anioły i kawałek ich życia”, które prezentowano podczas licznych występów, także za granicą. Przedstawienie zdobyło Grand Prix na Festiwalu Poza Pozy. Zespół ludowy stwarzał możliwości artystycznego i osobistego spełnienia osób z niepełnosprawnością intelektualną. Repertuar zespołu pochodził z wielu różnych regionów Polski, w tym z Kaszub i został tak dobrany, aby każdy z uczestników mógł podołać trudom wykonawczym tego repertuaru, zarówno w warstwie wokalne jak i choreograficznej. W spotkaniach z doradcą zawodowym i psychologiem w ramach Klubu pracy Bizon uczestniczyło czterech uczestników. Głównym celem tego projektu było wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu swojego zatrudnienia.

Liczba osób, które uczestniczyły w zajęciach w całym roku wyniosła 38, w tym 5 osób spoza Sopotu. Pobyt w Ośrodku był odpłatny. Odpłatność naliczano zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej*. Całkowite wydatki na funkcjonowanie Ośrodka wyniosły 502 752 zł, w tym 397 139 zł z dotacji ze środków budżetu państwa (79 % wydatków). Odpłatność uczestników wyniosła 3,8 % wydatków ogółem.

W ramach Środowiskowego Domu Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny prowadzone były zajęcia w **Klubie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Spotkania odbywały się trzy razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Organizowano m.in. zajęcia z psychologiem, wyjścia do kina, grę w szachy. W całym roku w zajęciach uczestniczyło 15 osób.

W 2012 roku w otwartym konkursie ofert Stowarzyszeniu Na Drodze Ekspresji przyznano dotację w wysokości 10 000 zł na realizację zadania *Centrum STER aktywizacja zawodowo – społeczna osób z niepełnosprawnością intelektualną*, w ramach którego współfinansowano trenera pracy pracującego indywidualnie z osobą objętą wsparciem. Trenerzy pracy oddelegowani do wsparcia osoby niepełnosprawnej w relacji 1:1 byli odpowiedzialni za wprowadzenie stażysty w miejsce pracy, praktyczną naukę czynności zawodowych, asystowanie do momentu uzyskania samodzielności zawodowej przez osobę niepełnosprawną oraz wsparcie w integracji ze środowiskiem pracowniczym. 7 osób niepełnosprawnych objętych było wsparciem trenera pracy. Ponadto, realizowano wsparcie w postaci zajęć klubu popołudniowego dla 15 osób.

Dotację przyznano także Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON w wysokości 2 000 zł na organizację sympozjum dla 110 osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i specjalistów realizujących oraz organizujących pomoc.

4.3. Domy pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy np. w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do pobytu w domu pomocy społecznej. Pobyt w domu pomocy społecznej jest ostatecznością, po wyczerpaniu wszystkich form pomocy środowiskowej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Osoby kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej. Osoby przebywające w domu pomocy społecznej ponoszą odpłatność w zależności od wysokości posiadanego dochodu (70 % uzyskiwanego dochodu, jednak nie więcej niż pełny koszt utrzymania w danej placówce). Pozostałą kwotę do wysokości kosztów utrzymania w placówce dopłacają w kolejności: małżonek, zstępni przed wstępnymi lub inni, a następnie gmina, która skierowała osobę do domu. Taka zasada obowiązuje wobec osób skierowanych do placówek po 1 maja 2004 roku. Pobyt osób przebywających w domach pomocy społecznej skierowanych przed 1 maja 2004 roku finansowany był z dotacji rządowej za pośrednictwem powiatów, na terenie których usytuowane są domy pomocy społecznej (w 2012 roku do pobytu 1 osoby skierowanej przez Gminę Sopot przed 1 maja 2004 roku przekazywana była dotacja za pośrednictwem gminy ze środków rządowych).

W domach pomocy społecznej różnego typu w całym 2012 roku przybywały łącznie 153 osoby niezależnie od czasu, kiedy zostały skierowane. Na 31.12.2012 r. w domach przebywały 124 osoby, spośród których 89 (stanowiących 71,8 %) to osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.

Tabela nr 8. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej.

Wyszczególnienie		Liczba osób przebywających w ciągu 2012		Liczba osób przebywających na 31.12.2012	
		wszystkie osoby	w tym: skierowani po 1 maja 2004 r.	wszystkie osoby	w tym: skierowani po 1 maja 2004 r.
1.	Przebywający w domach pomocy społecznej	153	133	124	106
2.	dla osób w podeszłym wieku	61	60	48	47
	w tym: DPS w Sopocie	57	57	45	45
3.	dla osób przewlekle somatycznie chorych	54	49	41	37
	w tym: DPS w Sopocie	46	46	35	35
4.	dla osób przewlekle psychicznie chorych	26	20	24	18
5.	dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	11	3	10	3
6.	dla osób niepełnosprawnych fizycznie	1	1	1	1

Wydatki na utrzymanie 31 mieszkańców Sopotu **w DPS wszystkich typów w innych gminach** (bez DPS w Sopocie) ze środków gminnych wraz z alimentami wyniosły 649 681 zł (w tym dotacja 16 394 zł). Całkowity miesięczny koszt utrzymania jednego miejsca w domu wynosił od 2 333 zł do 3 283 zł w zależności od typu domu i ustalany był on przez organ prowadzący. Średnia dopłata gminy do utrzymania jednej osoby wyniosła około 1 950 zł miesięcznie.

⇒ **Dom Pomocy Społecznej w Sopocie**

W ramach Sopotckiego Centrum Seniora funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Pobytu oraz Klub Seniora.

Dom Pomocy Społecznej przeznaczony jest tylko dla mieszkańców Sopotu, osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych. Dom zapewnia całodobową opiekę i pielęgnację osobom, które z powodu wieku lub choroby nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

DPS dysponuje 83 miejscami, z czego 35 miejsc przeznaczonych jest dla osób przewlekle somatycznie chorych, 48 miejsc dla osób starszych. W całym 2012 roku w DPS w Sopocie przebywały 103 osoby, 74 kobiety i 29 mężczyzn. 64 osoby były w wieku 80 i więcej lat. Średnio w miesiącu w DPS mieszkało 80 osób. Na 31 grudnia 2012 roku w Domu przebywało 35 osób przewlekle somatycznie chorych i 45 osób w podeszłym wieku. Z osób zakwalifikowanych nikt nie oczekiwał na miejsce w DPS Sopot.

Dla mieszkańców Sopotu dostępna była także sala rehabilitacyjna, gdzie realizowana była fizykoterapia, kinezyterapia, ćwiczenia ogólnie usprawniające. Z zajęć otwartych dla mieszkańców Sopotu korzystało około 200 osób tygodniowo.

W roku sprawozdawczym DPS wziął udział w ogólnopolskim badaniu produktów higieny osobistej i procedur pracy w domach pomocy społecznej, co skutkowało podniesieniem ergonomii pracy opiekunek, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu obsługi osób leżących oraz jej efektami mierzonymi ilością odpadów i prania pościeli.

Całkowite wydatki na utrzymanie Domu Pomocy Społecznej w Sopocie wyniosły 3 017 049 zł. Średni miesięczny koszt utrzymania jednej osoby w DPS wynosił 3 010,24 zł. Zgodnie z decyzjami odpłatność mieszkańców oraz wysokość alimentów na podstawie zawartych umów wyniosła 37,9 % wydatków. Średnia dopłata gminy do utrzymania jednej osoby wyniosła około 1 965 zł miesięcznie.

Działające w Centrum Stowarzyszenie na Rzecz Sopotckiego Centrum Seniora realizowało m.in. program „Aktywny senior” dofinansowany przez Miasto Sopot, w ramach którego sopoccy seniorzy nieodpłatnie korzystali z gimnastyki. Stowarzyszenie zrealizowało także projekt *Pomorskie Inspiracje Artystyczne* dofinansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, podczas którego mieszkańcy domów pomocy społecznej województwa pomorskiego oraz sopoccy seniorzy prezentowali własne osiągnięcia artystyczne – taniec, poezję, prace plastyczne. We współpracy ze Studenckim Kołem ANIMA

z Uniwersytetu Gdańskiego realizowano program *Ciekawi ludzie, ciekawe historie – wsłuchajmy się we wspomnienia*. Studenci UG nagrywali wywiady i spisywali biografie mieszkańców DPS.

Przy Centrum realizowane było także zadanie wspierane z dotacji Miasta w kwocie 2 000 zł dla Stowarzyszenia *Po_moc W nas jest moc*, którego celem było zapewnienie zajęć aktywizujących dla 15 osób w wieku emerytalnym, które chciały aktywnie żyć. Z tej grupy 5 osób zostało wolontariuszami wspierającymi osoby starsze samotne i niepełnosprawne w ich własnym środowisku.

4.4. Rehabilitacja społeczna

MOPS realizował zadania z zakresu rehabilitacji społecznej finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu Miasta Sopotu zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ogółem wydatkowano 388 398 zł na rehabilitację społeczną (wzrost kwoty o 30 % w porównaniu z rokiem poprzednim), co pozwoliło na objęcie dofinansowaniem większej liczby osób niż w roku poprzednim (2011 rok – 199 osób niepełnosprawnych). Środki finansowe PFRON zostały podwojone w stosunku do roku poprzedniego. Środki Miasta stanowiły 20,6 % środków na rehabilitację społeczną.

Tabela nr 9. Rehabilitacja społeczna.

Zadanie		liczba korzystających osób niepełnosprawnych	razem wypłacono w zł	ze środków Miasta w zł	ze środków PFRON w zł
REHABILITACJA SPOŁECZNA OGÓŁEM		225*	388 398	80 184	308 214
Procent		X	100,0 %	20,6 %	79,4%
1.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	42	45 714	0	45 714
2.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	126	113 212	37 103	76 109
3.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	68	214 676	28 285	186 391
4.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	9	14 796	14 796	0

*liczba ogółem nie jest sumą wierszy poniżej

4.5. III Sopotkie Targi Seniora

Podczas trzeciej edycji Sopotkich Targów Seniora odbywających się w dniach 20 – 21 października 2012 roku, nawiązując do Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej

2012, w sposób szczególny promowano aktywność w różnych dziedzinach życia oraz różne formy aktywności, które pozwalają jak najdłużej zachować zdrowie, samodzielność i udział w życiu społecznym. Na ponad 60 stoiskach wystawcy prezentowali swoje produkty i usługi. Dla aktywnych seniorów: wczasy, wycieczki, zajęcia edukacyjne, sportowe, artystyczne i rozwojowe. Dla osób mniej samodzielnych usługi opiekuńcze, teleopiekę, zabiegi, sprzęt rehabilitacyjny i inne. Podczas dwóch dni Targi odwiedziło około 4 000 osób – mieszkańców Sopotu, Trójmiasta i Pomorza, również gości z innych rejonów Polski. Uczestnicy Targów korzystali z bogatej oferty wykładów, porad, konsultacji zdrowotnych m.in. z ortopedą, geriatrą, dietetykiem, także w zakresie badania słuchu, pamięci, skóry, pomiaru poziomu cukru, ciśnienia oraz tkanki tłuszczowej. W osteobusie, można było wykonać badanie densytometryczne (gęstości kości) w kierunku osteoporozy.

Osoby odwiedzające Targi chętnie uczestniczyły w warsztatach ruchowych (m.in. zajęciach z tańca, ćwiczeniach kręgosłupa, oddechowych, nordic walking, tai chi) oraz warsztatach ze śmiechoterapii, gimnastyki umysłu i masażu dla par. Uczestnicy warsztatów plastycznych mieli okazję poznać ciekawą technikę ozdabiania przedmiotów – decoupage, mogli samodzielnie wykonać biżuterię oraz piękne papierowe kwiaty. Dużym zainteresowaniem cieszyły się pokazy kulinarne a także wykłady na temat zdrowego odżywiania, właściwej diety dla seniora oraz Jarmark Zdrowego Żywienia – gdzie można było degustować oraz kupić produkty ekologiczne. Ekspertki udzielali porad i informacji w zakresie przyznawania świadczeń emerytalno – rentowych, porad prawnych, z zakresu aktywizacji zawodowej i pośrednictwa pracy dla osób 50 +, dofinansowania dla osób niepełnosprawnych, korzystania z usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych. Podczas Targów, na scenie odbywały się liczne pokazy i prezentacje, m.in. taneczne i kulinarne a na finał pokaz mody przygotowany przez modelki „50 plus”.

Uczestnicy Targów wybrali najlepsze oferty (produkty, usługi) dedykowane seniorom, które uhonorowali tytułem "Przyjazny Seniorom" – warsztaty gimnastyki umysłu, rejs promem dla seniorów, gimnastyka rehabilitacyjna, wczasy Aktywny Senior oraz wibroakustyczne urządzenie medyczne do terapii dźwiękiem.

III Sopotkie Targi Seniora zostały zorganizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Fundację Innowacji Wspierających Niezależność Życia Seniorów EQUINOXE. Marszałek Województwa Pomorskiego, Wojewoda Pomorski oraz Prezydent Miasta Sopotu objęli Targi patronatem honorowym.

4.6. Kawiarnia dla Seniora

W 2012 roku realizowano IV i V edycję projektu *Kawiarnia dla seniora*, w ramach którego sopoccy seniorzy bez względu na dochód mogli spędzić czas w miłej atmosferze przy filiżance kawy lub herbaty (za symboliczną złotówkę) ufundowaną przez sopockich restauratorów (IV edycja – 4 partnerów; V edycja – 4 partnerów). Każda osoba mogła odebrać dwa karnety, by odwiedzić kawiarnię z inną osobą spełniającą warunki uczestnictwa w projekcie. W każdej edycji wzięło udział około 260 osób. Większość osób to kobiety, około 15 % osób to osoby w wieku 80 i więcej lat.

Celem *Kawiarni dla seniora* było przełamywanie stereotypów myślenia na temat starości i zachęcenie osób starszych do większej aktywności oraz nawiązanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami.

5. PRACA Z RODZINĄ

Wsparcie rodziny w środowisku opiera się głównie na prowadzonej z rodziną pracy socjalnej, w którą wplatane są inne wzmacniające i wspierające formy pomocy. Pracownik socjalny w Sopocie korzystał w pracy z takich instrumentów jak: poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, praca asystenta rodziny w środowisku, zapewnienie opieki dzieciom w dziennej placówce opiekuńczo – wychowawczej, aktywizacja społeczno – zawodowa w Centrum Integracji Społecznej, zespoły interdyscyplinarne, monitoring środowisk wielodysfunkcyjnych w godzinach popołudniowych.

Pracę z rodziną organizuje gmina, w szczególności w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; terapii i mediacji; usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej; spotkań dla rodzin.

5.1. Praca socjalna

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Problemy nie powinny być rozwiązywane w oderwaniu od sytuacji rodziny, ważne jest, by podejście do osoby czy rodziny objętej pracą socjalną było systemowe i holistyczne. Pracą socjalną objęto 783 rodziny (1 254 osoby w rodzinach), w tym 330 rodzin (430 osób w rodzinach) objęto wyłącznie pracą socjalną.

Poza pracą socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych w pomoc włączone były organizacje pozarządowe, które realizowały zadania zleczone w trybie otwartego konkursu ofert.

Stowarzyszenie „Po_moc” realizowało zadanie z dotacji Gminy Miasta Sopotu na kwotę 18 000 zł, w ramach którego monitorowano wytypowane środowiska w godzinach wieczornych i w soboty, tj. w czasie, kiedy pracownicy socjalni nie pracują. Podczas dokonywanych wyjazdów pracownicy grup monitorująco-diagnostycznych sprawdzali jak rodzina funkcjonuje w godzinach poza pracą instytucji (czy dzieci mają zabezpieczoną prawidłową opiekę, czy opiekunowie nie nadużywają alkoholu itd.). Podczas 130 wejść grupy

odwiedzono 79 rodzin. Zgłoszenia pochodziły od pracowników socjalnych (48 rodzin), kuratorów sądowych (28 rodzin) i pedagogów szkolnych (3 rodziny).

W 2012 roku do systemu pomocy wprowadzono pracę podwórkową, prowadzoną przez streetworkera, skierowaną do dzieci i młodzieży zagrożonej patologiami i niedostosowaniem społecznym na terenie Sopotu. Streetworker wszedł w środowisko dzieci i młodzieży budując trwałą i pozytywną relację opartą na zaufaniu. Organizował czas wolny poprzez zajęcia o charakterze sportowym, kulturalnym i zręcznościowym. Pracował nad tworzeniem nieformalnych, pozytywnych grup, w których kreują się naturalni liderzy gotowi do współpracy ze streetworkerem. Celem działań streetworkera było m.in. poznanie przez dzieci powszechnie obowiązujących norm i zasad społecznych oraz ograniczenie do minimum kontaktu ze środowiskiem kryminogennym.

Jednym z narzędzi stosowanym w pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, który jest pisemną umową zawartą pomiędzy osobą ubiegającą się o pomoc a pracownikiem socjalnym określającą uprawnienia i zobowiązania stron zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Kontrakt przyczynia się do odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, prawidłowego pełnienia ról społecznych. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu, niedotrzymania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia pracy itp., ośrodek pomocy społecznej może odmówić pomocy finansowej lub ją wstrzymać. Praca kontraktem wymaga dużo większego nakładu pracy ze strony pracownika socjalnego, który musi utrzymywać stały kontakt z klientem, by wspierać a zarazem nadzorować przebieg umowy. Kontrakt jest często jedynym motywatorem do działania. Wiele z osób korzysta ze wsparcia z pomocy społecznej od wielu lat, a tylko rozległa i aktywna praca może spowodować podjęcie działania przez klienta w kierunku jego usamodzielnienia.

W 2012 roku kontrakty socjalne zawierane były z klientami w środowisku, a także w ramach projektu systemowego, projektu *Asystent rodziny* oraz w ramach wsparcia osób bezdomnych. Łącznie zawarto 69 kontraktów z 71 osobami. Ponad połowa zawartych kontraktów została zrealizowana tzn. większość lub wszystkie cele, które nakreślały główne cele i kierunki pracy, będącymi etapami prowadzącymi do usamodzielnienia w bliższej lub dalszej perspektywie, zostały osiągnięte. Pomimo zwiększenia pracy i nakładów praca kontraktem socjalnym pozwala na motywowanie klienta do zmiany, uczy odpowiedzialności, wykonywania czynności i nawyków, których nie nabyli w procesie wychowania.

5.2. Asystent rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zdefiniowała kompetencje asystenta rodziny nakładając obowiązek ich zatrudniania na gminy od 1 stycznia 2012 roku, jeżeli zachodzą takie przesłanki. MOPS wprowadził osoby pracujące w charakterze asystentów rodziny w maju 2006 roku.

Do zadań asystentów rodziny należy m.in.: udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych, wspieranie w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, podejmowanie działań w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę z maksymalnie 20 rodzinami (w Sopocie około 10 rodzin).

W 2012 roku funkcję asystenta rodziny pełniły 3 osoby. Na dofinansowanie wynagrodzeń asystentów w Sopocie uzyskano dotację z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach *Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012 „Asystent rodziny – druga edycja”*.

W roku sprawozdawczym 27 rodzin zostało objętych opieką asystenta, w których łącznie przebywało 65 dzieci w wieku 0 – 18 lat. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny charakteryzowały się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W niektórych rodzinach wieloproblemowych zaobserwowano poprawę w ich funkcjonowaniu, gdzie przykładem może być wdrożenie nawyku dbania o higienę osobistą i czystość mieszkania, wdrożenie nawyku realizowania obowiązku szkolnego. Z uwagi na liczne dysfunkcje przykłady trwałych zmian są trudne do osiągnięcia i wymagają dużego nakładu pracy i czasu. Mimo to, doświadczenia zebrane od 2006 roku pozwalają pracownikom socjalnym na coraz trafniejsze dobieranie rodzin i dostosowywanie do niej najlepszej formy pomocy.

Ustawa o wspieraniu rodziny wprowadziła możliwość objęcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomocą rodziny wspierającej. W 2012 roku nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej.

5.3. Placówka wsparcia dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego zgodnie z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stowarzyszenie „Sopocki Dom” prowadziło placówkę zapewniającą 29 miejsc dla dzieci w wieku 6 – 18 lat. Placówka otwarta była codziennie od poniedziałku do piątku. Działania obejmowały: zapewnienie opieki, organizowanie czasu wolnego, zajęcia edukacyjno – wychowawcze i reedukacyjne, zapewnienie ciepłego posiłku oraz wypoczynku letniego i zimowego. Umożliwiono dzieciom uczestnictwo w niecodziennych formach spędzania czasu wolnego np. wizyta w kinie 6D czy pływanie motorówką i pontonem po morzu. W celu wzmocnienia pomocy równolegle prowadzona była praca z rodziną dziecka. W ciągu całego roku w zajęciach wzięło udział 30 dzieci z 18 rodzin.

Stowarzyszenie „Sopocki Dom” zostało wyłonione w otwartym konkursie ofert i otrzymało dotację w roku sprawozdawczym ze środków Miasta Sopotu w wysokości 175 000 zł.

5.4. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne w zakresie zadań gminy świadczone było osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

W ramach zadań pomocy społecznej udzielono poradnictwa specjalistycznego tj. prawnego, psychologicznego i rodzinnego 249 rodzinom.

Porady prawne otwarte dla wszystkich mieszkańców Sopotu, nie tylko osób związanych z systemem pomocowym, są ważną formą, która została wprowadzona w 2012 roku na szerszą skalę.

Biuro Porad Prawnych i Informacji Obywatelskiej w Gdyni prowadzone przez Fundację Familijny Poznań udzielało od sierpnia 2012 roku porad prawnych w siedzibie MOPS w Sopocie. Porady w formie ustnej, miały na celu wyjaśnienie sytuacji prawnej, w której klient się znalazł, wskazanie potencjalnych rozwiązań i edukację prawniczą. Porady w formie pisemnej zaspokajały potrzebę sporządzenia pisma procesowego, które klient powinien wnieść, zazwyczaj w określonym terminie lub w celu zabezpieczenia swoich praw i ochrony interesów prawnych. W czasie dyżurów w 2012 roku z pomocy skorzystały 154 osoby.

Ponadto, przez cały rok przy MOPS działał Punkt bezpłatnych porad prawnych dla osób starszych i niepełnosprawnych mających ograniczone możliwości poruszania się oraz którym warunki finansowe nie pozwalają na korzystanie z profesjonalnej pomocy prawnej. Porad udzielali studenci Studenckiej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej przy Wydziale Prawa Uniwersytetu Gdańskiego. W 2012 roku członkowie SUPP przyjęli 9 spraw, z czego 8 zakończyło się wydaniem pisemnej opinii prawnej.

5.5. Wolontariat

MOPS prowadził Punkt Wolontariatu. W całym roku pracowało 29 wolontariuszy, spośród których 19 osób było niepełnoletnich. 10 osób (tylko osoby pełnoletnie) udzielało wsparcia klientom MOPS na podstawie porozumień (świadczenie pracy powyżej 30 dni). W ramach prac znajdowało się: udzielanie korepetycji, pomoc w opiece nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie i nad dziećmi i młodzieżą. Wszystkie 19 osób biorących udział w jednorazowych akcjach było niepełnoletnich. Wolontariusze zaangażowani byli w realizację obchodów święta rodzicielstwa zastępczego, Sopotkich Targów Seniora oraz pomoc podczas spotkania świątecznego.

6. WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH I BEZDOMNYCH

Stopa bezrobocia w Sopocie na 31 grudnia 2012 roku wynosiła 4,6 % i była wyższa o 0,7 % niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Sopot był trzecim w kolejności miastem pod względem najniższej stopy bezrobocia, po Poznaniu (4,2 %) i Warszawie (4,4 %). Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła 870 mieszkańców Sopotu w tym 857 osób posiadających status bezrobotnego oraz 13 osób posiadających status poszukującego pracy. 151 osób posiadało prawo do zasiłku. Z pomocy społecznej w całym roku z tytułu bezrobocia korzystało 197 rodzin (2011 – 190 rodzin). Wsparcie osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo miało na celu zaktywizowanie osób do pracy poprzez pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, kierowanie do prac społecznie – użytecznych, aktywizację społeczno – zawodową w Centrum Integracji Społecznej.

Grupą klientów głęboko wykluczonych są osoby bezdomne. Osoby te motywowano wieloma formami wsparcia w celu wywołania trwałej pozytywnej zmiany w ich życiu. Prowadzono systematyczny monitoring miejsc niemieszkalnych w Sopocie.

6.1. Doradztwo zawodowe

W 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie podjął współpracę z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Gdańsku, której celem było zwiększenie dostępności konsultacji z doradcą zawodowym dla osób z Trójmiasta. Osoby mieszkające w Sopocie stanowiły 82,4 % osób wśród wszystkich osób korzystających. Od marca do grudnia odbywały się indywidualne konsultacje z osobami w różnej sytuacji na rynku pracy – zarejestrowanymi w powiatowych urzędach pracy, nieaktywnymi zawodowo, pracującymi. Łącznie w roku na spotkania przybyły 82 osoby. Załedwie 26,8 % korzystających (22 osoby) zarejestrowanych było w PUP. Tematyka konsultacji dotyczyła m.in.:

- tworzenia lub aktualizacji dokumentów aplikacyjnych,
- sposobów poszukiwania pracy,
- badania preferencji zawodowych,
- informacji na temat możliwości pozyskania środków na założenie indywidualnej działalności gospodarczej.

Pozyskane doświadczenie pokazuje, iż kontynuacja otwartego doradztwa zawodowego jest zasadna.

6.2. Prace społecznie – użyteczne

Zgodnie z obowiązującą *ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* prace społecznie - użyteczne były stosowaną formą aktywizacji bezrobotnych klientów MOPS. W ramach prac osoby bezrobotne

wytypowane przez pracowników socjalnych mogły przepracować maksymalnie dziesięć godzin tygodniowo, za które otrzymywały świadczenie nie pozbawiające ich prawa do świadczeń pomocy społecznej. Świadczenie wynosiło 7,70 zł za godzinę (do maja 7,30 zł) i było w 40 % finansowane przez Urząd Miasta Sopotu, a w 60 % przez Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni. Miejsca na świadczenie prac zapewnione były w: Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, Domu Dziecka „Na Wzgórzu”, Zespole Szkół Specjalnych nr 5, Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji, Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Uzdrowisko Sopot” oraz Sopotkim Centrum Seniora. W ramach prac wykonywane były przede wszystkim prace gospodarczo – porządkowe.

W MOPS pracowały 2 osoby w miesiącu, łącznie w roku wypracowano 880 godzin.

Prawie wszystkie osoby skierowane do prac społecznie – użytecznych rozpoczęły prace, co może sugerować, że sytuacja na rynku pracy jest trudna i podjęcie każdej pracy jest niezbędne dla klienta.

Tabela nr 10. Prace społecznie – użyteczne.

Wyszczególnienie		Liczba osób
1.	Skierowanie do prac społecznie – użytecznych	47
2.	Podjęcie prac społecznie – użytecznych	44
3.	Podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy po pracach społecznie – użytecznych	4
4.	Nabycie uprawnień do emerytury	2

6.3. Projekt systemowy *Przyszłość w Twoich rękach*

Od maja 2008 roku MOPS realizuje projekt systemowy *Przyszłość w Twoich rękach* współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki (Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej). Ramowa umowa na realizację projektu kończy się 31 sierpnia 2013 roku.

W ramach projektu od 2008 roku realizowane jest upowszechnienie pracy socjalnej poprzez zatrudnienie dwóch pracowników socjalnych.

Na rzecz beneficjentów w 2012 roku realizowano wsparcie z zakresu instrumentów społecznych, zawodowych i edukacyjnych tj. warsztaty i indywidualne konsultacje z psychologiem i doradcą zawodowym, trening readaptacji, korzystanie z mieszkania chronionego, uzyskiwanie wsparcia finansowego oraz udział w indywidualnie dobranym kursie zawodowym. W roku sprawozdawczym 30 osób skorzystało ze wszystkich indywidualnie dobranych form wsparcia, ponadto trzy osoby kontynuują udział w projekcie w 2013 roku.

6.4. Centrum Integracji Społecznej

Przez cały rok pracownicy socjalni kierowali wybranych klientów do Centrum Integracji Społecznej prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie. Miasto Sopot otrzymało 3 miejsca dla klientów MOPS. W ramach CIS prowadzona była reintegracja społeczna i zawodowa osób

wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. 4 osoby zakwalifikowane do udziału w zajęciach Centrum Integracji Społecznej w ramach Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego podejmowało działania zmierzające do odbudowania i podtrzymania umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych, a także zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Kwota udzielonej dotacji na zadanie wspierane wyniosła 36 000 zł.

Miasto Sopot zamierza utworzyć „Sopocki Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej (SIPS)”, w ramach którego realizowane będą działania umożliwiające wykluczonym członkom społeczności m.in. bezdomnym, długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i powrót na rynek pracy. W SIPS działać będą Centrum Integracji Społecznej, mieszkania chronione oraz spółdzielnia socjalna. Inkubator powstanie w budynku dawnego młyna papierniczego przy ul. Młyńskiej 11, który zostanie przebudowany i rozbudowany na potrzeby SIPS. Z Miastem Sopot współpracują Sopot International Rotary Club, Towarzystwo „Przyjaciół Sopotu”, Stowarzyszenie „Przyjazny Sopot” oraz Stowarzyszenie „Sopociacy”, Caritas Archidiecezji Gdańskiej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie. W roku opracowano program funkcjonalno – użytkowy, zatwierdzono koncepcję architektoniczną, podjęto działania z Powiatowym Urzędem Pracy przygotowujące do utworzenia CIS.

6.5. Pomoc osobom bezdomnym

Pomoc osobom bezdomnym ma na celu zapewnienie podstawowych potrzeb, aktywizowanie i zmniejszanie wykluczenia społecznego tej grupy. W MOPS w Sopocie kompleksową pomocą osobom bezdomnym w 2012 roku zajmował się Zespół ds. osób bezdomnych, w składzie którego było dwóch pracowników socjalnych oraz asystent osoby bezdomnej.

W roku sprawozdawczym zapewniono schronienie w schroniskach i noclegowniach 67 osobom na łączną kwotę 222 008 zł. Dzienny koszt pobytu jednej osoby w placówce wynosił zależnie od standardu, ilości posiłków i zakresu wsparcia oraz stanu zdrowia osoby bezdomnej od 20,50 zł do 39 zł. Podmioty zapewniające schronienie wyłonione zostały zgodnie z *ustawą Prawo zamówień publicznych*, a były nimi: Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE, Stowarzyszenie Opiekuńczo – Resocjalizacyjne PROMETEUSZ, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Towarzystwo Wspierania Potrzebujących *Przystań* w Gdańsku. Zapewnione były również miejsca w ogrzewalni dla bezdomnych w Gdańsku prowadzonej przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, które zostało wyłonione w otwartym konkursie ofert i współfinansowane z dotacji na zadanie wspierane w kwocie 5 000 zł. Z ogrzewalni skorzystało 37 osób. W okresie zimowym, gdy temperatura odczuwalna spadała poniżej 5°C, przy Caritas Archidiecezji Gdańskiej funkcjonował Zimowy Punkt Interwencyjny. Punkt przeznaczony był dla osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych na terenie Sopotu, a pobyt w nim zapewniany był bez skierowania z MOPS z dotacji na zadanie wspierane w kwocie 20 000 zł. Skorzystało z niego 50 osób.

Zespół ds. osób bezdomnych podejmował działania zmierzające do zmniejszenia wykluczenia społecznego osób bezdomnych stosując różne formy pracy. W ramach pogłębionej pracy socjalnej zawierano Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności (IPWzB) oraz kontrakty socjalne, motywowano do zmiany własnej sytuacji. 21 osób z 20 rodzin zawarło IPWzB, 3 osoby z 3 rodzin zawarły kontrakt socjalny. 12 osób

wynajmowało pokój z pomocą MOPS w ramach IPWzB, a 2 osoby przebywały w mieszkaniu treningowym dla osób bezdomnych w Gdyni. W zajęciach Centrum Integracji Społecznej uczestniczyły 3 osoby bezdomne.

Z budżetu Miasta w kwocie 6 000 zł dofinansowano zadanie Caritas Archidiecezji Gdańskiej, którego podstawowym celem było złagodzenie skali ubóstwa osób bezdomnych i mieszkających w lokalach nie posiadających łazienek poprzez udostępnienie łazienki na terenie Sopotu. Skorzystało około 1 200 osób.

Zespół ds. osób bezdomnych kontynuował także inicjatywę skoncentrowaną na zmianie społecznego postrzegania osób bezdomnych. W ciągu całego roku w 31 klasach szkół samorządowych i niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych w Sopocie przeprowadził zajęcia dla młodzieży, podczas których dyskutowano o sytuacji i funkcjonującym stereotypie osoby bezdomnej, a także zachęcano do określania potrzeb osób bezdomnych i ustalenia dostępnych form pomocy.

Praca z osobami bezdomnymi jest traktowana priorytetowo ze względu na specyficzną sytuację miasta turystycznego, które cieszy się szczególną popularnością wśród osób bezdomnych w okresie letnim. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb na terenie Sopotu i poza nim oraz różnorodność form dostępnej pomocy pozwoliło na osiągnięcie pozytywnych rezultatów.

Liczba osób bezdomnych, które skorzystały z różnych form pomocy udzielanych w MOPS w Sopocie wyniosła 137 w całym roku. 14,6 % osób nie posiadało ostatniego zameldowania w Sopocie. Osobom nie posiadającym ostatniego meldunku w Sopocie udzielana była jednorazowa pomoc celowa w postaci zakupu biletu do miejsca ostatniego zamieszkania.

Miejsca niemieszkalne tj. altanki, piwnice i inne, w których przebywały także osoby bezdomne często nie korzystające z pomocy społecznej lustrwane były regularnie przez pracownika socjalnego wraz z funkcjonariuszem Straży Miejskiej, Policji przez cały rok co tydzień, a w okresie zimowym odpowiednio częściej w zależności od warunków atmosferycznych. Wszystkie osoby wyrażające zgodę kierowane były do noclegowni lub schroniska albo informowano je o możliwości interwencyjnego schronienia na terenie Sopotu w okresie zimowym.

7. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Od 1 stycznia 2012 roku obowiązuje nowa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Spowodowała ona znaczne zmiany organizacyjne w systemie pomocowym. Piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowywania przez rodziców, a od 2012 roku funkcjonuje w dwóch formach:

- 1) rodzinnej pieczy zastępczej zapewnianej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych,
- 2) instytucjonalnej pieczy zastępczej zapewnianej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Pieczka zastępcza, bez względu na formę, zgodnie z art. 33 ustawy zapewnia: zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych; przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,

pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki; nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych oraz w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest zadaniem własnym powiatu. **Organizatorem pieczy zastępczej w Sopocie wyznaczonym przez Prezydenta Miasta jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.**

Na rzecz osób i rodzin w systemie pieczy zastępczej podejmowana jest praca socjalna i poradnictwo, nakierowane na motywowanie i wzmacnianie zasobów rodziców, by samodzielnie przezwyciężyli trudności i problemy, które były przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy. Pracownicy regularnie dokonują oceny szans powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych.

Kolejnym zadaniem własnym powiatu wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest pomoc dla osób usamodzielnianych po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo – wychowawczej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizowaniem i nadzorem powyższych zadań zajmuje się Dział Pieczy Zastępczej.

7.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza tymczasowo zapewnia dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie. Pełnienie funkcji rodziny może być powierzone osobom, które m.in. dają rękojmię należytego sprawowania pieczy, nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona. Wszystkie rodziny zastępcze są zobowiązane do m.in. traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnienia rozwoju uzdolnień i zainteresowań, zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych dziecka. Rodzina zastępcza umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – MOPS – podejmował różnorodne działania nakierowane na sprawne funkcjonowanie systemu: prowadzenie naboru, przygotowywanie nowych rodzin zastępczych do pełnienia tej funkcji, szkolenie i bieżące wsparcie rodzin zastępczych poprzez pracę socjalną, specjalistyczne poradnictwo, grupy wsparcia, dokonywanie regularnej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Rodzinie zastępczej przysługuje comiesięczne świadczenie na utrzymanie dziecka oraz na wydatki związane z potrzebami przyjmowanego dziecka. Nowa ustawa dała także możliwość przyznania rodzinom świadczeń na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka (skorzystało 35 dzieci) oraz świadczeń na pokrycie kosztów związanych z remontem mieszkania (skorzystało 8 rodzin zastępczych zawodowych) i środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego (skorzystało 18 rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych). Ustawa wprowadziła także możliwość powierzenia dziecka rodzinie

pomocowej (będącej rodziną zastępczą lub przeszkoloną do pełnienia tej funkcji) w związku z wypoczynkiem lub nieprzewidywanymi trudnościami. Z tego rozwiązania skorzystała w Sopocie jedna rodzina w całym roku.

Specjalistyczne poradnictwo dla dzieci umieszczonych w pieczy, rodzin zastępczych, rodziców naturalnych, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, realizowane jest przez Dział Pieczy Zastępczej MOPS. W ramach **poradnictwa pedagogicznego** udzielano porad dotyczących problematyki opiekuńczo – wychowawczej rodzicom naturalnym, zastępczym i adopcyjnym. **Poradnictwo psychologiczne** obejmowało poradnictwo dla dzieci z rodzin zastępczych dotyczące kryzysu, adaptacji, straty, relacji i innych. W ramach **poradnictwa prawnego** udzielano pomocy w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.

Tabela nr 11. Poradnictwo specjalistyczne w zakresie zadań powiatu.

	Poradnictwo specjalistyczne 2012	Liczba porad	Liczba osób
1.	Poradnictwo pedagogiczne	430	113
2.	Poradnictwo psychologiczne	92	93
3.	Poradnictwo prawne	22	13

Na 31 grudnia 2012 roku zapewniano rodzinną pieczę 87 dzieciom przebywającym w 64 rodzinach zastępczych, spośród których 46 znajdowały się na terenie Miasta. W całym roku w rodzinach zastępczych przebywało 103 dzieci, z których 5 umieszczono w rodzinie adopcyjnej, a 2 powróciło do rodziny naturalnej. W 2012 roku utworzono 5 rodzin zastępczych – 3 spokrewnione i 2 niezawodowe.

Całkowite wydatki na: pozyskiwanie i szkolenie nowych rodzin zastępczych, utrzymanie działających rodzin, wsparcie dzieci i rodzin w rodzinach wyniosły 1 393 856 zł.

Tabela nr 12. Rodziny zastępcze na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie		Ogółem rodziny zastępcze		Rodziny zastępcze na terenie Sopotu	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
1.	Ogółem, w tym:	64	87	47	57
2.	Rodziny spokrewnione	41	50	36	41
3.	Rodziny zastępcze niezawodowe	12	12	8	8
4.	Rodziny zawodowe	11	25	3	8
	w tym:				
	Pogotowie rodzinne	2	6	1	4
	Specjalistyczne rodziny zastępcze	5	8	1	1
	w tym:				
	Dla dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności	4	6	1	1
	Dla dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich	1	2	0	0

Zgodnie z ustawą rodziny zastępcze otoczone są opieką **koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**. Do jego zadań należy w szczególności udzielanie pomocy w realizacji zadań rodziny zastępczej, przygotowywanie planu pomocy dziecku, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci. W Sopocie powołano dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Na dofinansowanie wynagrodzeń koordynatorów w Sopocie uzyskano dotacje z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach *Resortowego*

programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012 „Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej” oraz „Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej – druga edycja”.

7.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Dom Dziecka „Na Wzgórzu” z filią Grupy Usamodzielniających się Wychowanków

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

W Sopocie instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w placówce opiekuńczo – wychowawczej tj. Domu Dziecka „Na Wzgórzu”. Dom Dziecka jest placówką typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi oraz z filią, w której mieści się Grupa Usamodzielnienia. Dom zapewnia swoim wychowankom całodobową opiekę oraz wychowanie realizując zadania przewidziane w obowiązujących przepisach. Placówka pracuje z rodziną dziecka w celu usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. W trakcie całego roku realizowano różnorodne projekty na rzecz dzieci i ich rodzin m.in.: *Zielone światło dla rodziny, Gotuj dla siebie, ciesz smakiem innych, Zajęcia plastyczne – Fabryka wyobraźni, Kącik majsterkowicza*.

Miasto Sopot realizuje na bieżąco postanowienia Sądu o umieszczeniu w placówce, jednakże zanim to nastąpi współpracuje z rodziną naturalną w celu poprawy jej sytuacji.

Dział Pieczy Zastępczej podejmował następujące działania w zakresie pomocy dzieciom umieszczonym w placówce: udział w corocznym Zespole ds. Okresowej Oceny Sytuacji dzieci umieszczonych w placówce, analizowanie zasadności pobytu dzieci w placówce, kierowanie i zgłaszanie dzieci do rodzin zastępczych, adopcyjnych i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych, umieszczanie dzieci przebywających w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w rodzinach zastępczych, praca z usamodzielniającymi się wychowankami przebywającymi w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

W całym roku w placówce przebywało 31 dzieci, wśród nich 23 z Sopotu; na 31 grudnia 2012 roku 25 dzieci, w tym 19 z Sopotu. W 2012 roku placówkę opuściło 2 dzieci. Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w 2012 roku wynosiły 5 983 zł. Całkowite bieżące wydatki na funkcjonowanie Domu Dziecka „Na Wzgórzu” wyniosły 1 772 253 zł.

Tabela nr 13. Wykorzystanie miejsc w Domu Dziecka „Na Wzgórzu”.

Wyszczególnienie		Liczba miejsc	Liczba dzieci na 31.12.2012.	Liczba dzieci z Sopotu na 31.12.2012.
1.	Razem w tym:	30	25	19
2.	miejsca socjalizacyjne	20	17	15
3.	filia Grupy Usamodzielniających się Wychowanków	8	8	4
4.	miejsca interwencyjne	2	0	0

7.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie lub/i udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej kontynuującej naukę na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Pomoc **pieniężna na usamodzielnienie** może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na: polepszenie warunków mieszkaniowych, stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych, pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej. Pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej, które przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki zamieszkiwały na terenie Sopotu udziela Prezydent Miasta. W ramach **pomocy na zagospodarowanie** mogą wchodzić: materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania, niezbędne urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt, który może posłużyć do podjęcia zatrudnienia. **Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych**, w tym w mieszkaniu chronionym oraz pomoc w uzyskaniu zatrudnienia przyznaje Prezydent Miasta, osobom usamodzielnionym, które osiedliły się w Sopocie. Całkowite wydatki na usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych 109 449 zł, natomiast dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych wyniósł 39 857 zł.

Tabela nr 14. Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Wyszczególnienie		Liczba wychowanków rodzin zastępczych	Liczba wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych
1.	Pomoc na kontynuowanie nauki	21	7
2.	Pomoc na usamodzielnienie	2	1
3.	Pomoc na zagospodarowanie	2	1
4.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	2	2

Wspierając na rzecz wychowanków systemu pieczy zastępczej realizowana jest praca socjalna, której celem jest przygotowanie ich do opuszczenia domu dziecka lub rodziny zastępczej poprzez działania zmierzające do prawidłowego funkcjonowania w środowisku po opuszczeniu systemu. Główne formy to: kształtowanie pozytywnego wizerunku samego siebie, rozwijanie osobistych relacji z innymi, przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom, poszerzanie wiedzy wychowanka na temat instytucji wspomagających np. MOPS, PIK, PUP, przygotowanie do świadomego podejmowania różnych ról społecznych, pomoc w wyborze szkoły i pozyskaniu mieszkania. W całym roku udzielono 237 porad 66 osobom.

W sopockim systemie pieczy zastępczej funkcjonują dwa mieszkania chronione dla wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo – wychowawcze.

Dwa mieszkania chronione znajdujące się na terenie Sopotu przeznaczone są dla opuszczających rodziny zastępcze lub Dom Dziecka „Na Wzgórzu”. W 2012 roku nadał działało jedno mieszkanie współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu systemowego *Przyszłość w Twoich rękach*. W ciągu roku w mieszkaniach przebywał jeden wychowanek z rodziny zastępczej

oraz trzech wychowanków Domu Dziecka. Ze wszystkimi osobami równolegle prowadzono pracę socjalną, a działania pracownika socjalnego były także nakierowane na pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów miejskich. W roku sprawozdawczym jeden wychowanek otrzymał mieszkanie z zasobów Miasta.

8. WSPARCIE OSÓB I RODZIN W KRYZYSIE

Dla osób i rodzin w kryzysie dostępna jest profesjonalna pomoc **bez względu na posiadany dochód we wszystkie dni robocze w godzinach 7:30 – 18:30** w Punkcie Interwencji Kryzysowej mieszczącym się przy **Al. Niepodległości 759a**, pod numerem telefonu **tel. 58 550 14 14**.

Osoby, które skorzystały z pomocy Punktu Interwencji Kryzysowej to m.in. osoby doświadczające przemocy, osoby stosujące przemoc, osoby w żałobie, rodzice z problemami wychowawczymi, osoby z problemami egzystencjalnymi oraz inne osoby potrzebujące.

Działania podejmowane przez PIK obejmowały:

- a. konsultacje psychologiczno – pedagogiczne w PIK i w środowisku zamieszkania osób potrzebujących wsparcia,
- b. prowadzenie sesji terapeutycznych (jedna sesja to godzinne spotkanie), mające na celu wprowadzenie trwałych zmian w życiu osoby potrzebującej pomocy, a tym samym w jej sposobie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami kryzysowymi,
- c. działania interwencyjne, których celem było zatrzymanie sytuacji kryzysowych (działania obejmowały wejścia w środowisko, kontakt z instytucjami oraz stworzenie indywidualnego planu pomocy), w okresie sprawozdawczym odbyły się 202 interwencje w 121 środowiskach, średnio co druga z powodu przemocy domowej,
- d. prowadzenie grupy korekcyjno – edukacyjnej dla osób stosujących przemoc – z tej formy pomocy w okresie sprawozdawczym skorzystało 12 osób,
- e. poradnictwo prawne z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów – w okresie sprawozdawczym z tej formy wsparcia skorzystało 321 osób, dodatkowo poradnictwo prawne w razie potrzeby prowadzone było w środowisku klienta.

PIK w ramach MOPS w Sopocie jako jedyny w województwie prowadzi innowacyjne działania interwencyjne w środowisku zamieszkania.

Tabela nr 15. Punkt Interwencji Kryzysowej.

Wyszczególnienie		Liczba	związane z przemocą	% z przemocy
1.	Liczba osób korzystająca z konsultacji, terapii w PIK	313	169	54
	z tego:			
	Liczba osób korzystających z konsultacji	252	141	56
	Liczba osób korzystających z terapii	61	28	46
2.	Liczba osób korzystających z konsultacji prawnej	321	74	23

W 2012 roku przyznano dotację ze środków miasta Sopotu na zadanie wspierane *Udzielanie profesjonalnego poradnictwa telefonicznego mieszkańcom Sopotu w trudnych sytuacjach życiowych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez GTZ „Anonimowy Przyjaciel” i Internetowy TZ* Polskiemu Towarzystwu Pomocy Telefonicznej na kwotę 3 000 zł. W ramach zadania zorganizowano konferencję m.in. dla osób dyżurujących przy **telefonie zaufania 58 301 00 00 codziennie w godzinach 16:00 – 6:00**.

Działania nakierowane na **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** realizowane są w ramach prowadzenia procedury Niebieskiej Karty oraz realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2008 – 2014*, ale również w Punkcie Interwencji Kryzysowej jako ośrodka udzielania profesjonalnego wsparcia. Przemocą zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany Zarządzeniem Prezydenta. W pracach Zespołu biorą udział przedstawiciele pomocy społecznej, oświaty, policji, prokuratury, ośrodka uzależnień.

Łącznie w roku sprawozdawczym prowadzono 44 Niebieskie Karty, z czego 11 kart założonych zostało przez pracowników socjalnych. Osoby stosujące przemoc, doświadczający i świadkowie przemocy korzystają z konsultacji, terapii i grup wsparcia w PIK.

Oprócz standardowych działań nakierowanych na pomoc rodzinom, w których występuje problem przemocy, prowadzono również działania informacyjne. Z jednej strony dystrybuowano plakaty i ulotki mówiące o prawach osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy, z drugiej strony umieszczano w różnorodnych miejscach plakaty skierowane do świadków przemocy *sąsiedzkiej* oraz przemocy wobec osób starszych

Z dotacji udzielonej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej realizowano projekt *KOCHA, LUBI, SZANUJE? Wybór partnera życiowego w kontekście profilaktyki przemocy w rodzinie*. Młodzież wszystkich szkół gimnazjalnych w Sopocie od października do grudnia 2012 roku uczestniczyła w zajęciach uwrażliwiających na sygnały mogące świadczyć o pojawieniu się przemocy i zwrócenie uwagi na możliwości poszukania pomocy, wzmocnienie jednostki w taki sposób, aby nie wchodziła w relacje przemocowe.

⇒ **Miejsca interwencyjne**

Oprócz Interwencyjnych Miejsc Noclegowych zapewnianych w ramach działania Punktu Interwencji Kryzysowej, zapewniane były także miejsca przez Fundację „Rodzina Nadziei”. Zadanie realizowano ze środków przyznanych w otwartym konkursie ofert w kwocie 54 000 zł. W całym roku w miejscu interwencyjnym przebywało 3 dzieci. Działania Fundacji obejmowały zapewnienie całodobowego wsparcia dziecku i rodzinie znajdującej się w kryzysowej sytuacji poprzez: doraźną, całodobową opiekę, zaspokojenie potrzeb socjalno – bytowych, opracowywanie indywidualnych planów pracy z dziećmi, nawiązanie kontaktu z rodzicami dzieci, wzmocnianie poczucia bezpieczeństwa, poczucia wartości, współpracę z innymi podmiotami na rzecz poprawy sytuacji dzieci.

9. ŚWIADCZENIA RODZINNE, FUNDUSZ ALIMENTACYJNY, POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

Na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego wypłacał: zasiłki rodzinne z dodatkami, świadczenia opiekuńcze tj. zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jest to zadanie zlecone gminie do realizacji i finansowane ze środków administracji rządowej.

Wydatki w 2012 roku na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami stanowiły 34,4 % ogólnej kwoty wydatków, natomiast na świadczenia opiekuńcze 58,3 % wydatków ogółem. Liczba świadczeń opiekuńczych tj. zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych jest wysoka ze względu na starzejące się społeczeństwo. Liczba świadczeń i wydatki na zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych spadły w porównaniu z rokiem poprzednim.

Kwota na obsługę świadczeń zgodnie z ustawą wynosi 3 % od kwoty wypłaconych świadczeń.

Tabela nr 16. Świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wyszczególnienie		Kwota świadczeń w zł	Struktura w %
1.	Świadczenia ogółem	3 768 326	100,0
2.	Zasiłki rodzinne	748 730	19,9
3.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	545 397	14,5
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	1 491 597	39,6
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	710 602	18,8
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	272 000	7,2

Ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego korzystały średnio w miesiącu 176 rodziny, w których 259 osób było uprawnionych do pobierania świadczenia. Dzięki różnorodnym działaniom wyegzekwowano 11,9 % kwoty wypłaconej w 2012 roku. Podejmowane działania to przede wszystkim: ustalenie miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, informowanie komornika sądowego o zadłużeniu, współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, wnioskowanie do Prokuratury o ściganie oraz zgłoszenia do Biura Informacji Gospodarczej o zobowiązaniach w związku z wypłacaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Tabela nr 17. Fundusz alimentacyjny.

Wyszczególnienie		Kwota w zł
1.	Suma wypłaconych świadczeń alimentacyjnych	1 362 083
2.	Kwota wyegzekwowanych należności z tytułu wypłaconych świadczeń	162 226

10. PODSUMOWANIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie realizował wszystkie zadania gminne, powiatowe i zlecone przez administrację rządową wynikające z *ustawy o pomocy społecznej i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Realizowano również zadania wynikające z *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy*. Dodatkowo na zlecenie Prezydenta Miasta Sopotu realizowano zadania z *ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów*.

Obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spowodowała znaczne zmiany organizacyjne. Utworzono Dział Pieczy Zastępczej. Powołano koordynatorów pieczy zastępczej, opracowano rozszerzony system wsparcia rodzin zastępczych o nowe świadczenia, powołano rodzinę pomocową dla opiekunów z rodzin zastępczych na czas nie sprawowania swojej funkcji. Wprowadzono pracownika do pracy podwórkowej z dziećmi z sopockich rodzin.

W 2012 roku MOPS realizował zadania ze środków własnych miasta Sopotu i dotacji z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Pięć projektów na kwotę 195 501 zł współfinansowano ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (w tym na wdrażanie nowej ustawy) oraz dwa projekty ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – 489 647 zł. Podejmowano nowe działania i inicjatywy mające na celu wzmocnienie działań Ośrodka.

W roku sprawozdawczym liczba rodzin objętych pomocą w ramach *ustawy o pomocy społecznej* wyniosła 1 103, pracą socjalną objęto 783 rodziny. Do pracy socjalnej włączano elementy aktywnej integracji oparte o indywidualną pracę z klientami m.in. kontrakt socjalny, Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, kierowanie do prac społecznie – użytecznych lub/i Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku, wykorzystano instrumenty aktywnej integracji tj. doradztwo zawodowe i psychologiczne, kursy zawodowe u beneficjentów projektu systemowego *Przyszłość w Twoich rękach* finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Podejmowano próbę zmotywowania klientów do zmiany swoich postaw, przygotowania do podjęcia pracy i ostatecznie usamodzielnienia.

W celu wzmocnienia systemu nakierowanego na motywowanie klientów i umożliwianie im powrót na rynek pracy podjęto szeroko zakrojone działania zmierzające do utworzenia **Sopockiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej (SIPS)**, w ramach którego oferowane będzie wsparcie najstarszych, wykluczonych członków społeczności m.in. bezdomnych, długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych pozwalające na samodzielne ich funkcjonowanie poprzez trening prowadzenia gospodarstwa domowego i inne działania. W skład SIPS wchodzić będą Centrum Integracji Społecznej, mieszkania chronione oraz spółdzielnia socjalna. W roku sprawozdawczym opracowano program funkcjonalno – użytkowy, zatwierdzono koncepcję architektoniczną, pozyskano partnerów społecznych do realizacji tego i innych działań w zakresie ekonomii społecznej oraz podjęto współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie utworzenia CIS. Przewidywany termin uruchomienia SIPS to 2014 rok.

W 2012 roku do systemu pomocy wprowadzono działania streetworkera – animatora społeczności lokalnej – skierowane do dzieci i młodzieży zagrożonej patologiami i niedostosowaniem społecznym na terenie Sopotu. Kontynuowano pracę asystentów rodziny wspierających głównie rodziny (27) bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Każde dziecko zgłoszone przez pracownika socjalnego lub pedagoga szkolnego zostało objęte dożywianiem. W całym roku skorzystało 186 dzieci.

Osobom bezdomnym udzielano szerokiego wsparcia ukierunkowanego na reintegrację społeczną i zawodową w ramach indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Udzielano pomocy przy opłaceniu wynajmu mieszkań przez osoby bezdomne. Miejsca Niemieszkalne, w których przebywały osoby bezdomne na terenie Sopotu lustrwane były regularnie przez pracownika socjalnego wraz z funkcjonariuszem Straży Miejskiej, Policji przez cały rok co tydzień, a w okresie zimowym odpowiednio częściej w zależności od warunków atmosferycznych. W 2012 roku nie przyznano żadnego mieszkania osobie realizującej Program Wychodzenia z Bezdomności. 1 osoba została wpisana na listę osób oczekujących na mieszkanie z zasobów Miasta.

Wzrasta liczba osób pobierających zasiłki stałe (2011 – 340 osób pobierało zasiłek, 2012 – 357 osób). Spowodowane to jest procesem starzenia się społeczeństwa, brakiem uprawnień do świadczeń emerytalnych, co jest wynikiem m.in. świadczenia pracy bez ubezpieczenia.

W 2012 roku zreorganizowano system pieczy zastępczej zgodnie z obowiązującą ustawą. Rodziny zastępcze są pod opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej ściśle współpracującego z rodzinami i dziećmi. Zapewniono wypoczynek 35 dzieciom, wyremontowano mieszkania 8 rodzinom, zapewniono środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego 18 rodzin zastępczych. Jeden usamodzielniający się wychowanek otrzymał mieszkanie socjalne.

Miasto Sopot traktuje priorytetowo pomoc rodzinom oraz osobom starszym w dożywianiu, zakupie leków, dogrzewaniu mieszkań. W Sopocie obowiązuje podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do przyznania pomocy na wspomniane cele.

Wsparcie osób starszych jest ważnym elementem systemu pomocy w Sopocie ze względu na strukturę wiekową mieszkańców Miasta. Osobom niesamodzielnym, w tym z powodu wieku zapewniano usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. W roku sprawozdawczym we współpracy z różnymi podmiotami podjęto nowe inicjatywy na rzecz profesjonalizacji wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych. W ramach projektu *DOMESTIC - Domowy asystent osób starszych i chorych* konsultowano pilotażowe rozwiązania przeznaczone do użycia domowego przez osoby potrzebujące i ich opiekunów. Zorganizowano konferencję *Możliwości rozwoju opieki nad osobami niesamodzielnymi z wykorzystaniem teleopieki* we współpracy z Fundacją Innowacji Wspierających Niezależność Życia Seniorów EQUINOXE. Od kwietnia 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie wraz z Fundacją Niesiemy Pomoc oraz Firmą Doradczą „Spectrum” realizują projekt *PI Kontrakt na jakość – Innowacyjne rozwiązania w Gminie Sopot na rzecz kontraktowania usług społecznych* finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Realizowano formy wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz popołudniowego Klubu samopomocy przy Środowiskowym Domu Samopomocy – Ośrodka Adaptacyjnym.

Wybrane zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizowano we współpracy i partnerstwie z organizacjami pozarządowymi w formie wsparcia i powierzenia.

Rok 2012 był rokiem intensywnych działań nie tylko na rzecz osób w sytuacji wymagającej interwencji służb, ale na rzecz szerszego społeczeństwa w zakresie aktywizacji, profilaktyki i poradnictwa. Zorganizowano *III Sopotkie Targi Seniora*, podczas których w szczególny sposób promowano aktywność osób starszych w różnych dziedzinach życia i różne formy aktywności, które pozwalają jak najdłużej zachować zdrowie, samodzielność i udział w życiu społecznym, nawiązując do Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012. Rozszerzono zakres zajęć dla młodzieży realizowanych w sopockich szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych: zajęcia uwrażliwiające na sygnały mogące świadczyć o pojawieniu się przemocy i zwrócenie uwagi na możliwości poszukania pomocy (projekt współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej); zajęcia skoncentrowane na zmianie społecznego postrzegania osób bezdomnych; zajęcia dotyczące starości i specyfiki tej fazy życia. We współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Gdańsku wprowadzono w Sopocie możliwość konsultacji z doradcą zawodowym. Zwiększono dostępność bezpłatnego doradztwa prawnego na terenie Sopotu.

Zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej* Dyrektor MOPS składa Radzie Miasta coroczne sprawozdanie z działalności Ośrodka oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Kierunki działań wynikające z diagnozy i analizy problemów społecznych w Sopocie na lata następne przedstawiam poniżej:

- 1) dalszy rozwój form wsparcia dla osób niesamodzielnych i nieaktywnych zawodowo z powodu wieku,
- 2) rozwój narzędzi niezbędnych w pracy socjalnej (w tym asystentury, streetworkingu dla różnych grup, powołanie rodziny wspierającej),
- 3) wzmocnienie rodzinnej pieczy zastępczej,
- 4) reorganizacja Domu Dziecka „Na Wzgórz” i powstanie kilku lokalizacji małych „Gniazd” na 8 dzieci każde,
- 5) rozwój indywidualnych form pracy z klientem z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji – Sopotki Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej przy ul. Młyńskiej, w ramach którego powstanie Centrum Integracji Społecznej, mieszkania chronione i spółdzielnia socjalna,
- 6) rozwój form wsparcia dla osób objętych *ustawą o zdrowiu psychicznym*,
- 7) rozwój mieszkalnictwa chronionego, w tym dla usamodzielniających się wychowanków, dla osób bezdomnych realizujących indywidualne programy wychodzenia z bezdomności, osób niezaradnych życiowo,
- 8) rozwój form wsparcia dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc,
- 9) program edukacyjny w szkołach o zjawiskach społecznych i formach wsparcia.

SPIS TABEL I WYKRESÓW:

Wykres 1.	<i>Rozmieszczenie wybranych komórek i instytucji w sopockim systemie pomocowym.</i>
Tabela nr 1.	<i>Liczba wydanych decyzji administracyjnych i odwołań.</i>
Tabela nr 2.	<i>Realizacja zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i jednostki organizacyjne pomocy społecznej w Sopocie (na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw; płatnikiem MOPS, Urząd Miasta Sopotu, jednostki organizacyjne).</i>
Tabela nr 3.	<i>Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (gminnych i powiatowych) ze względu na podział zadań.</i>
Tabela nr 4.	<i>Dominujące przesłanki do udzielania pomocy w ramach zadań własnych i zleconych w zakresie pomocy społecznej.</i>
Tabela nr 5.	<i>Wspieranie rodziny.</i>
Tabela nr 6.	<i>Pieczą zastępczą.</i>
Tabela nr 7.	<i>Wydatki na wybrane świadczenia.</i>
Tabela nr 8.	<i>Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej.</i>
Tabela nr 9.	<i>Rehabilitacja społeczna.</i>
Tabela nr 10.	<i>Prace społecznie – użyteczne.</i>
Tabela nr 11.	<i>Poradnictwo specjalistyczne w zakresie zadań powiatu.</i>
Tabela nr 12.	<i>Rodziny zastępcze na 31.12.2012 r.</i>
Tabela nr 13.	<i>Wykorzystanie miejsc w Domu Dziecka „Na Wzgórzu”.</i>
Tabela nr 14.	<i>Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.</i>
Tabela nr 15.	<i>Punkt Interwencji Kryzysowej.</i>
Tabela nr 16.	<i>Świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.</i>
Tabela nr 17.	<i>Fundusz alimentacyjny.</i>